

PRIRUČNIK ZA UČITELJE

Opći standardi postignuća za materinski jezik za kraj
prvoga ciklusa osnovnoga obrazovanja i odgoja
za predmet

HRVATSKI JEZIK

Republika Srbija

Zavod za vrednovanje kvalitete
obrazovanja i odgoja

**Opći standardi postignuća za materinski jezik za kraj
prvoga ciklusa osnovnoga obrazovanja i odgoja
za predmet Hrvatski jezik**

PRIRUČNIK ZA UČITELJE

Beograd, 2020.

Izdavač:

Zavod za vrednovanje kvalitete obrazovanja i odgoja

Za izdavača:

dr. Branislav Randelović

Urednica:

Danijela Đukić

Autorice:

Sanja Dulić, profesorica razredne nastave

Verica Farkaš, profesorica razredne nastave

Margareta Uršal, diplomirana pedagoginja

Lektor:

Sanjin Ivašić, profesor hrvatskoga jezika i književnosti

Recenzent i korektor:

dr. sc. Tomislav Čužić, lektor za hrvatski jezik i književnost na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Novome Sadu

Dizajn:

Miroslav Jovanović

Materijal dostupan na mrežnoj stranici:

www.ceo.edu.rs

ISBN 978-86-80742-45-8

SADRŽAJ

1. OPĆI STANDARDI POSTIGNUĆA	4
2. Opći standardi postignuća – obrazovni standardi za kraj 1. ciklusa obveznoga obrazovanja za predmet Hrvatski jezik	15
2.1. Područje JEZIK	18
2.2. Područje KNJIŽEVNOST	27
2.2.1. Opći osvrt na ostvarenje učenja u području Književnosti	27
2.2.2. Komentari uz standarde u području Književnosti	28
2.2.3. Primjeri zadataka	31
2.3. Područje JEZIČNA I MEDIJSKA KULTURA	47
2.3.1. Komentari uz standarde u području JEZIČNA I MEDIJSKA KULTURA	49
2.3.2. Primjeri zadataka	52
3. Primjena obrazovnih standarda u nastavnome procesu – planiranju, izvođenju nastave i vrednovanju učeničkih postignuća	70
4. Literatura	72

Priručnik za učitelje

Opći standardi postignuća – obrazovni standardi za kraj 1. ciklusa obveznoga obrazovanja za predmet Hrvatski jezik

1. OPĆI STANDARDI POSTIGNUĆA

O pojmu obrazovnih standarda

U obrazovnome sustavu Republike Srbije, prema odredbama *Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoj* (članak 10. stavak 1. – „Službeni glasnik RS”, br. 88/17, 27/18 – dr. zakon, 10/19 i 6/20), predviđeno je definiranje nekoliko skupina standarda, među kojima su i standardi učeničkih postignuća¹. U primjeni su revidirani opći standardi postignuća za kraj prvoga ciklusa osnovnoga obrazovanja za Hrvatski jezik („Službeni glasnik RS”, br. 85/2020 od 16. lipnja 2020.).

Proces izradbe standarda

Standarde su razvijale posebne radne skupine. Članovi radnih skupina odabrani su tako da uključuju nastavnike, sveučilišne profesore za određene predmete, pedagoge, psihologe i stručnjake iz Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja (Zavoda za vrednovanje kvalitete obrazovanja i odgoja) i Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja (Zavoda za unapređivanje obrazovanja i odgoja). Pri izradbi standarda radne su skupine i Zavod imali podršku stručnjaka iz projekta „Podrška osiguranju kvaliteta sistema završnih ispita na nacionalnom nivou u osnovnom i srednjem obrazovanju” („Podrška osiguravanju kvalitete sustava završnih ispita na nacionalnoj razini u osnovnome i srednjemu obrazovanju”).

Standardi za kraj prvoga ciklusa osnovnoga obrazovanja i odgoja utemeljeni su na kompetencijama² koje trebaju omogućiti učenicima da uspješno odgovore na razne životne izazove u raznim životnim situacijama (obrazovnim, društvenim, kulturnim, interpersonalnim, praktičnim, itd.). Da bi bili kompetentni uspješno odgovoriti na takve izazove, učenici trebaju steći i koristiti razne vidove znanja, vještina i stavova, tj. trebaju razviti kompetencije utemeljene na znanju. Standardi, stoga, trebaju opisati što učenici znaju i mogu uraditi na raznim razinama razvoja kompetencija, tj. prema standardima mjeri se razina određene kompetencije, koja je postignuta na kraju prvoga ciklusa osnovnoga obrazovanja i odgoja.

Tri standarda (razine postignuća) definirana su za svaku kompetenciju – osnovni, srednji i napredni. Svaki standard (razina) definira znanje, vještine i stavove koje učenici trebaju posjedovati, kao i s kojim se izazovima mogu uhvatiti u koštac (nositi) kako bi ispunili taj standard (razinu). Tri su standarda (razine) kumulativna i ugrađena jedan u drugi. Stoga učenici na naprednoj razini ispunjavaju zahtjeve svih triju razina.

Osnovna razina standarda definira razinu postignuća u određenim kompetencijama (znanje, vještine i stavovi) koje učenik treba posjedovati kako bi aktivno i produktivno sudjelovao u raznim životnim područjima (osobnome, obiteljskome, obrazovnome, društvenome...).

Srednja razina standarda definira razinu postignuća u određenim kompetencijama (znanje, vještine i stavovi) koje učenik treba posjedovati kako bi mogao uspješno nastaviti s obrazovanjem u drugome ciklusu obvezne osnovne škole.

Napredna razina standarda definira razinu postignuća u određenim kompetencijama (znanje, vještine i stavovi) koje učenik treba posjedovati kako bi mogao uspješno nastaviti s obrazovanjem u drugome ciklusu obvezne osnovne škole te postići iznimne rezultate u području za koje te kompetencije predstavljaju osobito važan uvjet.

¹ Standardi obrazovanja i odgoja predstavljaju skup norma na temelju kojih se procjenjuje kvaliteta u sustavu obrazovanja i odgoja.

² Ključne kompetencije predstavljaju skup integriranih znanja, vještina i stavova koji su potrebni svakomu pojedincu za osobno ispunjenje i razvoj, uključivanje u društveni život i zapošljavanje.

Ključni termini – struktura standarda

Standardi kompetencija opisno definiraju na koje posebne izazove postupne složenosti učenici mogu odgovoriti na određenoj razini kompetencije (osnovnoj, srednjoj i naprednoj).

Opće i međupredmetne kompetencije predstavljaju narativni opis onih kompetencija koje se temelje na integriranju različitih znanja i vještina koji se razvijaju u okviru raznih predmeta i na temelju nastavnoga programa.

Opća predmetna kompetencija predstavlja narativni opis onoga što učenici znaju i mogu uraditi na temelju obrazovanja koje stječu u okviru pojedinačnoga predmeta. Opća predmetna kompetencija opisuje krajnju svrhu učenja danoga predmeta.

Specifične predmetne kompetencije predstavljaju narativni opis specifičnih učeničkih sposobnosti koje mu omogućavaju razvoj općih predmetnih kompetencija.

Standardi služe za procjenu postignuća učenika u razvoju određenih kompetencija. Standardi definiraju očekivanja u svezi postignuća učenika na različitim razinama razvoja kompetencije. Standardi također služe kao kriteriji za procjenu. Definišu se kao a) „iskazi standarda” i b) „standardi kompetencija” (vidjeti definicije dalje u tekstu).

Primjeri:

- Učenik koji ispunjava samo osnovni standard umije prepoznati književne vrste (bajku, basnu, priču, pjesmu, igrokaz i dječji roman) te razlikovati usmenu od autorske književnosti.
- Učenik koji ispunjava napredni standard imenuje književne vrste (bajku, basnu, priču, pjesmu, igrokaz i dječji roman) i navodi njihova glavna obilježja te tumači razlike između usmene i autorske književnosti i svoje stavove potkrepljuje dokazima.

Iskaz standarda definira konkretna znanja, vještine ili stavove koje učenici trebaju steći u određenome nastavnom području (domeni), na određenoj razini standarda.

Primjeri:

- Učenik može prepričati sadržaj pročitane knjige, odgledane kazališne predstave ili filma i sl.
- Učenik zna riješiti jednadžbu.

Ishodi¹ definiraju očekivane rezultate učenja, oni su ono što se ostvaruje tijekom nastavnoga procesa. Ishodi za svaku godinu učenja definiraju se na temelju općih i međupredmetnih kompetencija i standarda postignuća.

¹ Ishodi obrazovanja i odgoja jasni su iskazi o tome što se od učenika očekuje da zna, razumije i da je sposoban pokazati, odnosno uraditi nakon završene odgovarajuće razine obrazovanja i odgoja.

Odnos standarda i nastavnoga programa / kurikula

U našem obrazovnom sustavu programi nastave i učenja sadrže ciljeve učenja, ishode, koji su okosnica programa, program je podijeljen na nekoliko područja/tema (književnost, jezik, jezičnu i medijsku kulturu), te popis nastavnih sadržaja (obveznih i izbornih). Tako definiran kurikulum predstavlja prirodnu vezu između standarda i ishoda definiranih u kurikulumu, koja je očigledna, i učitelji planirajući nastavu usmjerenu na ishode, neće imati mnogo dvojba oko mjesta standarda u nastavnome procesu.

Standardi su, naime, mjerni instrumenti čijom je uporabom moguće utvrditi što je i u kolikoj mjeri razvijeno i postignuto. Zbog toga je važno da učitelj već pri planiranju rada uvažava standarde u kojima su opisana kritička znanja i vještine koja nude pojedina znanstvena područja, a nužni su učenicima ne samo u formativnome smislu nego i da bi bolje razumjeli svijet oko sebe, svoje ponašanje, svoju ulogu i položaj u njemu.

Ono čime se učitelj u svojem radu treba ponajprije rukovoditi jesu općepredmetne i specifične predmetne kompetencije, koje u stvari predstavljaju odgovor na pitanja: „Zašto učeniku treba taj predmet? Što će on, od onoga što je učio u okviru toga predmeta, biti u stanju primijeniti u svojem životu, izvan obrazovne situacije, ili tijekom svojega daljnjeg obrazovanja, i to uspješno?” Podsjećanja radi, kompetencije se počinju izgrađivati tijekom nastavnoga procesa, ali je najvažnije da one dođu do izražaja kada učenik iziđe iz nastavnoga procesa. Iskazi standarda postignuća daju odgovor na pitanje: „Do koje razine, osnovne ili napredne, učenik mora usvojiti znanja, vještine i stavove kako bi uspješno završio obrazovni proces u okviru formalnoga obrazovanja?” I, na kraju, budući da svi učenici trebaju razviti opće i međupredmetne kompetencije, a svi nastavni predmeti trebaju tomu doprinijeti, učitelj treba u svakome predmetu prepoznati doprinos razvoju ovih kompetencija i u planiranju uvažiti tu činjenicu.

Mjerenju s pomoću standarda podliježu i ishodi i kompetencije. Primjena standarda jedan je od načina da se o onome što je stvarno postignuto u obrazovnome procesu ne nagađa, već da se to izmjeri. Mjerenje temeljeno na standardima pruža obilje povratnih informacija o kvaliteti i razvojnim potrebama obrazovnoga sustava, a ta se zajednička slika, na svojstven i specifičan način, gradi radom i rezultatima svake škole, svakoga nastavnika i svakoga učenika.

Opće i međupredmetne kompetencije

Nastavni programi općeobrazovnih predmeta u Srbiji, i na osnovnoškolskoj i na srednjoškolskoj razini, do sada su definirali obrazovne ciljeve za pojedinačne nastavne predmete, ali ne i na razini kompetencija kao ishoda učenja koje se formiraju i podržavaju zajedničkim radom više pojedinačnih školskih disciplina. Dosadašnja praksa poznaje koordiniran i simultan rad dviju ili više disciplina pri obradi jedne teme (korelacija među predmetima). U ovome dokumentu definirana su nova područja, relevantna za osobni, profesionalni i socijalni razvoj i funkcioniranje pojedinca, u kojima se kompetentnost stječe fleksibilnim i dinamičnim integriranjem i primjenom predmetnih znanja.

Odnos pojedinačnih predmeta i općih i međupredmetnih kompetencija

Orijentacija obrazovnoga procesa općim i međupredmetnim kompetencijama ne znači uvođenje novih predmeta ni dodatnih sati/nastavnih sati tematski posvećenih određenoj kompetenciji, već uključivanje općih i međupredmetnih kompetencija u raznovrsne nastavne predmete. To se postiže na nekoliko načina.

Prvo, predmetni ishodi definiraju se tako da se kroz njih uspostavi veza s općim i međupredmetnim kompetencijama. Drugim riječima, predmetna znanja i vještine koje počivaju na tim znanjima, osim u striktno predmetnome, definiraju se i u kontekstu općih i međupredmetnih

kompetencija. Ostvarivanje ovako definiranih ishoda vodi i razvoju općih i međupredmetnih kompetencija. Tako postavljenim predmetnim ishodima, koji se utvrđuju za svaku godinu/razred u kojemu se predmet uči, ucrtava se i putanja razvoja općih i međupredmetnih kompetencija. Pri tome je važno i što se ostvarivanjem jednoga predmetnoga ishoda može doprinosti razvoju više općih i međupredmetnih kompetencija i što razvoj jedne od njih može podržati više predmetnih ishoda.

Drugo, razvoju općih i međupredmetnih kompetencija doprinosi i razvoj predmetnih kompetencija jer se predmetne kompetencije teško mogu potpuno odvojiti od općih. Kako god specifične, predmetne kompetencije ne mogu se valjano obrazložiti ako ničim ne doprinose učenikovu uspješnijem učenju i životu.

Kako se razvijaju kompetencije?

Osnovna promjena koju donosi usmjerenost općim i međupredmetnim kompetencijama, i kompetencijama općenito, ogleda se u dinamičnijemu i angažiranijemu kombiniranju znanja, vještina i stavova relevantnih za razne realne kontekste, koji zahtijevaju njihovu funkcionalnu primjenu. To se postiže suradnjom i koordinacijom aktivnosti unutar više predmeta i inoviranjem načina rada na satu. Svaki je sat prilika da se radi i na međupredmetnim kompetencijama, a ambijent koji ih podržava podrazumijeva:

- Stavljanje učenika u situacije koje traže istovremenu upotrebu predmetnih i međupredmetnih kompetencija. To se uvijek događa kad od učenika očekujemo da neko znanje primijeni u situacijama koje nisu replike ili jednostavne modifikacije situacije u kojoj je znanje usvojeno, već nove, različite situacije.

- Aktivnosti istraživanja i stvaranja novih produkata, projektno učenje.

- Timski rad i podjelu uloga u okviru složenih zadataka koji se mogu jedino realizirati suradnjom različitih uloga i više sudionika, tako da svaki sudionik razvija osobnu odgovornost prema obvezama.

- Tematsko planiranje nastave (poželjno je više predmeta istovremeno), koje se oslanja na korištenje resursa i prepoznavanje potreba lokalnoga okruženja.

Nastava usmjerena razvoju kompetencija zahtijeva suradnju i zajednički rad učitelja.

Tematska i integrativna nastava, koja podrazumijeva razne vidove zajedničkoga rada, u kojoj se otvaraju pitanja i problemi, planiraju i izvode mali projekti i sl. predstavlja prirodno okruženje za razvoj svih ključnih kompetencija. U takvoj nastavi učenici uče u okviru konkretnih aktivnosti, umjesto da primaju i pamte informacije, bave se stvarnim, autentičnim pitanjima i problemima, izlaze iz okvira pojedinačnih predmeta, povezuju raznovrsna znanja i vještine, a time ih istodobno i unapređuju i čine relevantnima za buduće učenje i za snalaženje u stvarnim situacijama.

Koje su kompetencije ključne za obrazovanje?

Rad na općim i međupredmetnim kompetencijama¹ nije konkurentan radu na sadržajima i kompetencijama koje su neposredno povezane s određenim predmetima. Naprotiv, međupredmetne kompetencije predstavljaju korak više u razumijevanju gradiva i primjeni naučenoga, a odgovornost za njihovo razvijanje snose svi nastavnici i školski predmeti. To znači

¹ Opće međupredmetne kompetencije zasnivaju se na ključnim kompetencijama, razvijaju se tijekom nastave svih predmeta, primjenjive su u različitim situacijama i kontekstima pri rješavanju različitih problema i zadataka, neophodne su svim učenicima za osobno ostvarenje i razvoj, kao i uključivanje u društvene tijekove i zapošljavanje i čine osnovu za cjeloživotno učenje.

da podržavanje općih i međupredmetnih kompetencija traži zajedničko planiranje na razini školskih timova, primjenu interaktivnih i aktivnih oblika učenja, kao i veću autonomiju škole i nastavnika u realizaciji obrazovnih ishoda.

Osnovni je kriterij za odabir općih i međupredmetnih kompetencija da one budu potencijalno relevantne i korisne za sve, kao i usklađene s etičkim, ekonomskim i kulturnim vrijednostima i konvencijama u društvu. Sa stajališta pojedinca, opće i međupredmetne kompetencije omogućuju integraciju u razne socijalne kontekste i mreže, uključujući i one koje sad ne poznajemo, uz izgradnju autonomije u prosuđivanju i donošenju odluka.

Opće međupredmetne kompetencije za kraj obveznoga osnovnog obrazovanja i odgoja u Republici Srbiji jesu:

- 1) kompetencija za učenje
- 2) odgovorno sudjelovanje u demokratskome društvu
- 3) estetska kompetencija
- 4) komunikacijska
- 5) odgovoran odnos prema okolišu
- 6) odgovoran odnos prema zdravlju
- 7) poduzetnost i usmjerenost poduzetništvu
- 8) rad s podacima i informacijama
- 9) rješavanje problema
- 10) suradnja
- 11) digitalna kompetencija.

Imajući na umu ove kompetencije koje su navedene u *Zakonu o osnovama sustava obrazovanja i odgoja*, okolnosti i kriterije, kao i obilježja obrazovnoga sustava u Republici Srbiji i konteksta u kojemu on funkcionira u ovome trenutku, izdvojeno je jedanaest općih i međupredmetnih kompetencija za kraj općega srednjeg obrazovanja i odgoja te srednjega stručnog obrazovanja i odgoja u dijelu općeobrazovnih predmeta kao najrelevantnijih za odgovarajuću pripremu učenika za aktivnu participaciju u društvu i za cjeloživotno učenje i one su detaljnije pojašnjene u ovome dokumentu (preuzeto iz dokumenta **STANDARDI OPĆIH MEĐUPREDMETIH KOMPETENCIJA ZA KRAJ SREDNJEG OBRAZOVANJA**, Beograd, 2013.).

1. Kompetencija za cjeloživotno učenje

Osobni i profesionalni razvoj pojedinca najprije počiva na njegovoj sposobnosti upravljanja tijekom učenja. Učenik treba moći započeti učenje, izabrati strategije učenja i dizajnirati kontekst u kojemu uči, pratiti i kontrolirati napredak tijekom učenja, upravljati učenjem u skladu s namjerama i ciljem koji ima. Učenik pronalazi i prilagođava nova znanja i vještine koristeći se prethodnim učenjem i izvanškolskim iskustvom. Svjestan je procesa učenja, mogućnosti i teškoća u učenju; svladava teškoće i ustrajan je u učenju. Primjenjuje znanja u raznim situacijama ovisno o značajci situacije i vlastitih ciljeva.

- Učenik planira vrijeme za učenje, organizira proces učenja i upravlja njime.
- Aktivno gradi znanje; uočava strukturu nastavnoga sadržaja, aktivno razlikuje poznato od nepoznatoga, važno od nevažnog; sažima i obrazlaže osnovne ideje.
- Učinkovito koristi razne strategije učenja, prilagođava ih prirodi nastavnoga sadržaja i ciljevima učenja.
- Poznaje razne vrste tekstova i bira prikladnu strategiju čitanja.

- Razlikuje činjenice od interpretacija, stavova, vjerovanja i mišljenja; prepoznaje i oblikuje argument za određenu tezu, razlikuje argumente prema snazi i važnosti.
- Procjenjuje vlastiti uspjeh u učenju; identificira teškoće u učenju i zna kako ih svladati.

2. *Komunikacija*

Učenik vlada raznim oblicima komunikacije i rabi ih prikladno i konstruktivno kad komunicira u privatnome, javnome, obrazovnome i profesionalnome kontekstu. Učenik prilagođava način i sredstva komunikacije značajkama situacije (svrsi i predmetu komunikacije, komunikacijskim kapacitetima i značajkama partnera u komunikaciji itd.). Rabi na prikladan i kreativan način pojmove, jezik i stil komunikacije koji su specifični za razne znanstvene, tehničke i umjetničke discipline. U komunikaciji s drugima izražava sebe (svoje mišljenje, osjećaje, stavove, vrijednosti i identitet) i ostvaruje svoje ciljeve pozitivno, konstruktivno i argumentirano, poštujući i uvažavajući drugoga. Kritički procjenjuje sadržaj i način komunikacije u raznim komunikacijskim situacijama. Učenik ima razvijenu svijest o važnosti pozitivne i konstruktivne komunikacije i aktivno doprinosi njegovanju kulture dijaloga u zajednicama kojima pripada.

- Aktivno doprinosi njegovanju kulture dijaloga, uvažavanju i njegovanju raznolikosti i poštovanju osnovnih komunikacijskih načela.
- Učenik poznaje posebna obilježja raznih komunikacijskih oblika (usmenoga i pisanoga, neposredne i posredne komunikacije, npr. telefonom, internetom).
- Jasno iskazuje određeni sadržaj, usmeno i pisano, i prilagođava ga zahtjevima i značajkama situacije: poštuje žanrovska obilježja, ograničenja u dužini, namjenu prezentacije i potrebe publike.
- Uvažava sugovornika – reagira na sadržaj komunikacije, a ne na osobu sugovornika; identificira poziciju (točku gledišta) sugovornika i procjenjuje prikladnost argumentacije i kontraargumentacije za tu poziciju.
- U situaciji komunikacije, izražava svoje stavove, mišljenja, osjećaje, vrijednosti i identitet pozitivno, konstruktivno i argumentirano da bi ostvario svoje ciljeve i proširio razumijevanje svijeta, drugih ljudi i zajednica.
- Učenik odgovarajuće i kreativno rabi jezik i stil komunikacije koji su posebni za pojedine znanstvene, tehničke i umjetničke discipline.

3. *Rad s podacima i informacijama*

Učenik razumije važnost korištenja pouzdanih podataka za rad, donošenje odluka u svakodnevnome životu. Rabi znanja i vještine iz raznih predmeta da bi predstavio, pročitao i protumačio podatke koristeći se tekstom, brojevima, dijagramima i raznim audio-vizualnim oblicima. Učenik rabi razne izvore informacija i podataka (knjižnice, medije, internet, osobnu komunikaciju, itd.) i kritički razmatra njihovu pouzdanost i valjanost. Učinkovito pronalazi, bira i integrira važne informacije iz raznih izvora.

- Zna da je za razumijevanje događaja i donošenje kompetentnih odluka potrebno imati relevantne i pouzdane podatke.
- Uspoređuje različite izvore i načine dobivanja podataka, procjenjuje njihovu pouzdanost i prepoznaje moguće uzroke pogreške.
- Rabi tablični i grafički prikaz podataka te čita, tumači i primjenjuje tako prikazane podatke.

- Rabi informacijske tehnologije za čuvanje, prezentaciju i osnovnu obradu podataka.
- Razlikuje podatke od njihova tumačenja, zna da isti podatci, ovisno o kontekstu, mogu imati različita tumačenja i da tumačenja mogu biti pristrana.
- Razumije razliku između javnih i privatnih podataka, zna koje podatke može dobiti od nadležnih ustanova i rabi osnovna pravila čuvanja privatnosti podataka.

4. Digitalna kompetencija

Učenik se može koristiti raznim raspoloživim sredstvima iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija (uređajima, softverskim proizvodima, elektroničkim komunikacijskim uslugama i uslugama koje se koriste elektroničkim komunikacijama) odgovorno i kritički radi učinkovita ispunjavanja postavljenih ciljeva i zadataka u svakodnevnome životu, školovanju i budućemu poslu. Poznaje osnovne značajke raspoloživih informacijsko-komunikacijskih tehnologija (u daljnjemu tekstu: IKT) i mogućnosti njihove primjene u svakodnevnome životu, radu i obrazovanju, odnosno njihov utjecaj na život i rad pojedinca i zajednica. Imajući u vidu svrhu postavljenih ciljeva i zadataka, odabire odgovarajuće IKT-sredstvo i rabi ga odgovorno i kreativno u aktivnostima koje radi toga provodi (komunikaciji; suradnji; sudjelovanju u životu zajednica; učenju; rješavanju problema; transakciji; planiranju, organizaciji i upravljanju samostalnim i zajedničkim aktivnostima; stvaranju, organizaciji, obradi i razmjeni informacija), a da istovremeno pristup rješavanju problema prilagodi tehnološkim mogućnostima. Pri uporabi IKT-a svjestan je rizika za vlastitu i tuđu sigurnost i dobrobit te odgovornim postupanjem sebe i druge štiti od neželjenih posljedica.

- Zna pretraživati, procjenjuje relevantnost i pouzdanost, analizira i usustavljuje informacije u elektroničkome obliku koristeći se odgovarajućim IKT-sredstvima (uređajima, softverskim proizvodima i elektroničkim uslugama).

- Izražava se u elektroničkome obliku upotrebljavanjem odgovarajućih IKT-sredstava, uključujući multimedijско izražavanje i izražavanje elementima formalno definiranih notacija karakterističnih za upotrijebljena IKT-sredstva (npr. adresa, upita, naredaba, formula, procedura i sl. izražene u odgovarajućemu zapisu).

- Pomoću IKT-a zna predstaviti, organizirati, strukturirati i formatirati informacije učinkovito koristeći mogućnosti danoga IKT-sredstva.

- Pri rješavanju problema zna odabrati odgovarajuća IKT-sredstva, kao i prilagoditi način rješavanja problema mogućnostima tih IKT-sredstava.

- Učinkovito koristi IKT za komunikaciju i suradnju.

- Prepoznaje rizike i opasnosti pri korištenju IKT-a i u odnosu na to odgovorno postupa.

5. Rješavanje problema

Učenik angažira svoje individualne kapacitete (znanje iz raznih predmeta, iskustvo stečeno izvan škole, kao i intelektualne, emocionalne i socijalne sposobnosti) i druge resurse koji mu stoje na raspolaganju (različite izvore informacija, alate, knjige, iskustvo drugih učenika, nastavnika i drugih osoba iz školskoga i izvanškolskoga okruženja, itd.), selektivno i svrsishodno ih koristi, ustraje u rješavanju problema i pronalazi/osmišljava djelotvorno rješenje za jasno ili relativno jasno definirane problemske situacije za koje ne postoji očito rješenje, a koja se javljaju tijekom učenja i pri sudjelovanju u životu škole.

- Ispitujući problemsku situaciju, učenik identificira ograničenja i relevantne značajke problemske situacije i razumije kako su one međusobno povezane.
- Učenik pronalazi/osmišljava moguća rješenja problemske situacije.
- Učenik uspoređuje različita moguća rješenja problemske situacije s pomoću relevantnih kriterija, zna objasniti što su prednosti i slabe strane različitih rješenja i opredijeliti se za bolje rješenje.
- Učenik priprema primjenu izabranoga rješenja, prati njegovu primjenu usklađujući se s novim spoznajama, koje stječe tijekom primjene danoga rješenja i uspijeva riješiti problemsku situaciju.
- Učenik vrednuje primjenu određenoga rješenja, identificira njegove dobre i loše strane i formulira preporuke za iduće iskustvo s istim ili sličnim problemskim situacijama.

6. Suradnja

Učenik je sposoban angažirati se u suradnji s drugima ili kao član grupe na zajedničkom rješavanju problema ili na realizaciji zajedničkih projekata. Sudjeluje u zajedničkim aktivnostima konstruktivno, odgovorno i kreativno afirmirajući duh međusobnoga poštovanja, ravnopravnosti, solidarnosti i suradnje. Aktivno, argumentirano i konstruktivno doprinosi radu grupe u svim fazama grupnoga rada: formiranju grupe, formuliranju zajedničkih ciljeva, dogovaranju u svezi pravila zajedničkoga rada, formuliranju optimalnoga načina za ostvarenje zajedničkih ciljeva na temelju kritičkoga razmatranja različitih prijedloga, podjeli uloga i dužnosti, preuzimanju odgovornosti za određene aktivnosti, nadgledanju zajedničkoga rada i usklađivanju postignutih dogovora s novim iskustvima i saznanjima do kojih se dolazi tijekom zajedničkoga rada i suradnje. U procesu dogovaranja zna izraziti svoje osjećaje, uvjerenja, stavove i prijedloge. Podržava druge da izraze svoje poglede, prihvaća da su razlike u pogledima prednost grupnoga rada i poštuje druge koji imaju drukčije poglede. U suradnji s drugima zalaže se za to da se odluke donose zajednički na temelju argumenata i prihvaćenih pravila zajedničkoga rada.

- Konstruktivno, argumentirano i kreativno doprinosi radu grupe, usuglašavanju i ostvarenju zajedničkih ciljeva.
- Doprinosi postizanju dogovora o pravilima zajedničkoga rada i pridržava ih se tijekom zajedničkoga rada.
- Aktivno sluša i postavlja relevantna pitanja poštujući sugovornike i suradnike, a diskusiju temelji na argumentima.
- Konstruktivno doprinosi rješavanju razlika u mišljenju i stavovima i pri tome poštuje druge kao ravnopravne članove grupe.
- Angažira se u realizaciji preuzetih obveza u okviru grupnoga rada odgovorno, ustrajno i kreativno.
- Sudjeluje u kritičkome, argumentiranome i konstruktivnome preispitivanju rada grupe i doprinosi unapređenju rada grupe.

7. Odgovorno sudjelovanje u demokratskome društvu

Učenik je sposoban aktivno, kompetentno, kritički i odgovorno sudjelovati u životu škole, zajednicama kojima pripada, kao i u širem demokratskom društvu, rukovodeći se pravima i odgovornostima koje ima kao pripadnik zajednice i kao građanin. Prihvaća i poštuje druge kao autonomne i jednako vrijedne osobe. Svojim aktivnostima u zajednici doprinosi zaštiti i njegovanju ljudskih i manjinskih prava, humanističkih vrijednosti i osnovnih demokratskih vrijednosti i principa. Koristi se pravom izbora kulture, supkulture i tradicije koje će njegovati i afirmirati, poštujući pravo drugih da njeguju i afirmiraju drukčije kulture, supkulture i tradicije.

Poštuje ravnopravnost raznih zajednica i njihovih tradicija i identiteta. Posebno vodi računa o mogućoj marginalizaciji ili diskriminaciji svoje ili drugih zajednica i aktivno izražava solidarnost s onima koji su diskriminirani ili marginalizirani. Zna se udružiti s drugima kako bi angažirano, tolerantno, argumentirano i kritički zastupao određene stavove, interese i politike poštujući prava onih koji zastupaju suprotstavljene inicijative, kao i pravila i procedure za donošenje odluka.

- Aktivno sudjeluje u životu škole i zajednice tako što poštuje druge sudionike kao jednako vrijedne autonomne osobe i njihova ljudska i manjinska prava i tako što se suprotstavlja raznim formama nasilja i diskriminacije.
- Svojim aktivnostima u školi i zajednici afirmira duh tolerancije, ravnopravnosti i dijaloga.
- Kritički i argumentirano sudjeluje u razmatranju otvorenih pitanja za koja je zainteresiran poštujući razlike u mišljenju i interesima i daje osobni doprinos postizanju dogovora.
- Ima osjećaj pripadnosti određenim kulturnim zajednicama, lokalnoj zajednici, regiji u kojoj živi, širemu društvu, državi i međunarodnim organizacijama u koje je Srbija uključena.
- Afirmativno izražava svoj identitet i poštuje drukčije kulture i tradicije i tako doprinosi duhu interkulturalnosti.
- Na izborima se zna opredijeliti za političke ideje i programe za koje smatra da na najbolji način doprinose ostvarenju osobne i društvene dobiti i poštuje pravo drugih na drukčije opredjeljenje.
- Zalaže se za solidarnost i sudjeluje u humanitarnim aktivnostima.

8. Odgovoran odnos prema zdravlju

Učenik prikuplja informacije o temama povezanima s rizikom, očuvanjem i unapređenjem psihofizičkoga zdravlja. Prosuđuje relevantne okolnosti i, po potrebi, donosi odluke i/ili se uključuje u aktivnosti važne za prevenciju bolesti i očuvanje zdravlja. Svjestan je svih dimenzija zdravlja (fizičko, mentalno, socijalno i emocionalno zdravlje). Poznaje faktore koji doprinose zdravlju ili ga ugrožavaju i implikacije njihova djelovanja na pojedinca, grupu ili zajednicu. Svojim ponašanjem kao pojedinac i kao dio raznih grupa i zajednica promovira zdravlje, zaštitu zdravlja i oblike zdrava života.

- Poznaje osnovne sastojke hrane i promjene koje utječu na njezinu kvalitetu; razumije važnost pravilne prehrane i adekvatne prerade hrane za očuvanje zdravlja.
- Poznaje značajke osnovnih zaraznih bolesti, njihove uzročnike i mjere prevencije.
- Razumije važnost lijekova i pravilnoga načina njihove upotrebe za očuvanje zdravlja.
- Poznaje moguće posljedice konzumiranja nikotina, alkohola i drugih psihoaktivnih supstancija.
- Bira životni stil imajući na umu dobre strane i rizike toga izbora (npr. aktivno bavljenje športom, vegetarijansku prehranu).
- Zna pružiti prvu pomoć.

9. Odgovoran odnos prema okolini

Odgovoran odnos prema okolini podrazumijeva poznavanje i neposredan doživljaj prirode; uviđanje važnosti koju priroda ima za održavanje života na Zemlji; razumijevanje međuovisnosti živoga svijeta, prirodnih resursa i klimatskih uvjeta za održanje života; očuvanje njegove raznovrsnosti, ekoloških staništa i klimatskih uvjeta; aktivno sudjelovanje u njegovanju zdravih zajednica. Učenik zna kako ljudske aktivnosti mogu unaprijediti ili ugroziti životnu sredinu i

održivi razvoj. Spreman je uključiti se u aktivnosti usmjerene očuvanju okruženja u kojemu živi, radi i uči.

- Razumije koncept zdravoga i sigurnoga okruženja (voda, zrak, tlo) za život ljudi i spreman je aktivno se angažirati u zaštiti i unapređenju kvalitete života u zajednici.
- Pokazuje razumijevanje i spremnost za angažiranje u zaštiti prirode i upravljanju resursima tako da se ne ugrožavaju mogućnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe.
- Procjenjuje rizike i koristi za okolinu i zdravlje ljudi od upotrebe nekih supstancija te odgovorno postupa s njima (pravilno ih skladišti i odlaže otpad).
- Poznaje čimbenike koji utječu na zagađenje tla, vode i zraka, razumije i predviđa posljedice njihove upotrebe.
- Uviđa prednosti i nedostatke korištenja raznih izvora energije.
- Razumije važnost i koristi recikliranja.

10. Estetička kompetencija

Učenik je upoznat s kulturnim naslijeđem ljudske zajednice, baštini svijest o vrijednosti umjetničkih i kulturnih djela te njihovoj važnosti za razvoj društva. Estetička kompetencija ide korak dalje od toga, k prepoznavanju međupovezanosti raznih oblika i sredstava umjetničkoga izražavanja. Svjestan je važnosti estetske dimenzije u svakodnevnome životu, ima kritički odnos prema uporabi i zlorabi estetike. Učenik se osposobljava za izražavanje svojih opažanja, osjećaja i ideja u svezi umjetničkih izraza u raznim medijima, stječe kulturne navike, izgrađuje autonomne estetske kriterije i preference te sudi u skladu s njima.

- Pozitivno vrednuje doprinos kulture i umjetnosti razvoju ljudske zajednice; svjestan je međusobnih utjecaja kulture, znanosti, umjetnosti i tehnologije.
- Pokazuje osjetljivost za estetsku dimenziju u svakodnevnome životu i ima kritički odnos prema uporabi i zlorabi estetike.
- Ima izgrađene preferencije umjetničkih i kulturnih stilova te ih rabi za obogaćivanje osobnoga iskustva.
- Povezuje umjetnička i kulturna djela s povijesnim, društvenim i geografskim kontekstom njihova nastanka.
- Sposoban je analizirati i kritički vrednovati umjetnička djela koja predstavljaju razne stilove i razdoblja, kao i djela koja odstupaju od značajaka dominantnih pravaca.
- Vrednuje alternativne umjetničke oblike i izraze (supkulturna djela).

11. Poduzetnost i poduzetnička kompetencija

Obrazovanjem za poduzetništvo učenik stječe organizacijske vještine i sposobnosti, uključujući razne interpersonalne vještine, organizaciju prostora te upravljanje vremenom i novcem. Učenik je osposobljen za kompleksno planiranje i odlučivanje, koje podrazumijeva poštovanje više uvjeta istodobno. Sposoban je osmišljavati projekte u skladu s unaprijed postavljenim zahtjevima. Zna kako se upoznati sa značajkama određenih poslova i radnih mjesta, spreman je na volontersko angažiranje i korištenje različitim mogućnostima za stjecanje radnoga iskustva.

- Učenik razumije važnost osobne uključenosti i pokazuje inicijativu u upoznavanju s obilježjima tržišta rada (zahtjevima pojedinih radnih mjesta, načinom funkcioniranja institucija, pozicioniranjem u poslovnome svijetu).

- Razumije načela funkcioniranja tržišta rada i shvaća nužnost stalnoga usavršavanja u skladu s razvojem tržišta i zahtjevima poslodavaca.
- U stanju je identificirati i primjereno predstaviti svoje sposobnosti i vještine („jake strane”); zna napisati životopis i motivacijsko pismo.
- Sposoban je iskazati i zastupati svoje ideje te utjecati na druge razvojem vještine javnoga govora, pregovaranja i rješavanja sukoba.
- Sposoban je postavljati adekvatne i realne ciljeve procjenjujući i prihvaćajući rizike; planira resurse i upravlja njima (znanjima i vještinama, vremenom, novcem, tehnologijom i drugim resursima) i usredotočen je na postizanje ciljeva.
- Sposoban je komunicirati s poslodavcima; sposoban je pregovarati; spreman je obavljati praksu i volontirati poštujući dogovore.

Kako pratiti i ocjenjivati kompetencije?

U ovome dokumentu opće i međupredmetne kompetencije definirane su kao obvezne, a očekivani ishodi za svaku od kompetencija određeni su samo na osnovnoj razini. Razni oblici formativnoga ocjenjivanja najprikladniji su način za praćenje individualnoga napretka učenika i za usmjeravanje njihova daljnjega razvoja.

U ovome pitanju sadržano je još jedno, i to važnije, pitanje: „Zašto je ipak potrebno ocjenjivati postignuća u ovim kompetencijama, kao i napredak u njihovu razvoju?”

Ovo drugo pitanje važnije je iz jednostavnoga razloga što je široko poznato da učenici uče ono za što znaju da će biti ocjenjivani i to na način na koji znaju da će biti ocjenjivani.

Odatle proizlazi da sudbina općih kompetencija jednim dijelom ovisi o tome hoće li biti podvrgnute uobičajenom školskom ocjenjivanju ili neće. S druge strane, jasno je da je priroda općih kompetencija previše složena za relativno ograničen opseg tradicionalne školske ocjene. Razvoj kompetencija smislenije je pratiti, procjenjivati i provjeravati, nego ocjenjivati na uobičajen način.

Neka su pravila i postupci u procesu praćenja i procjenjivanja razvoja općih kompetencija kod učenika:

- Razvoj kompetencija nastavnici prate zajedno s učenicima.
- Nastavnici surađuju i zajednički procjenjuju razvoj kompetencija kod svojih učenika.
- Proces je praćenja po karakteru formativan, a ne sumativan.
- U procjenama se uzimaju u obzir razni primjeri koji očituju razvijenost kompetencije.
- U procjenjivanju uzimaju se u obzir i samoprocjene učenika i vršnjačke procjene, a ne samo procjene nastavnika.
- Važnost se pridaje kvalitativnim, umjesto pretežno kvantitativnim podacima i pokazateljima.
- Procjena sadrži opis jačih i slabijih strana razvijenosti kompetencije i prijedloge za daljnje unapređivanje, a ne samo sud o razini razvijenosti.

2. Opći standardi postignuća – obrazovni standardi za kraj 1. ciklusa obveznoga obrazovanja za predmet Hrvatski jezik

Opća predmetna kompetencija

Učenik primjenjuje osnovna znanja o hrvatskome jeziku i osnovna načela tumačenja književnih djela; ovladava temeljnim jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja i pisanja i jezičnim znanjem hrvatskoga standardnog jezika; stvara pisane i govorene tekstove raznih sadržaja, struktura i namjena te razvija aktivan rječnik; bira književne¹ tekstove iz nacionalne i svjetske književnosti za samostalno čitanje prikladno svojem uzrastu; voli i njeguje hrvatski jezik; osvještava potrebu očuvanja hrvatskih dijalekata i govora te se stvaralački izražava na zavičajnome idiomu. Poznaje i koristi se suvremenim medijima.

Osnovna razina

Koristi se u govoru hrvatskim standardnim jezikom. Sluša sugovornika i poznaje osnovna pravila vođenja razgovora. Sastavlja kratak govoreni ili pisani tekst jednostavne strukture. Vlada osnovnom tehnikom čitanja i razumije pročitano. Odgovara na jednostavna pitanja u svezi s tekstom. Pronalazi informacije u tekstu.

Razlikuje hrvatski standardni jezik od narječja. Prepoznaje neprimjeren govor kao negativnu pojavu. Primjenjuje normu hrvatskoga standardnog jezika koja se odnosi na glasove i oblike riječi. Pravilno se koristi riječima iz udžbenika i lektire u svakodnevnoj komunikaciji.

Zna navesti autore obrađivanih djela iz obveznoga školskog programa. Razlikuje usmenu (narodnu) od autorske književnosti. Uočava osnovne elemente strukture književnoga teksta iz obvezne školske lektire. Iznosi svoj doživljaj o pročitane. Poznaje i razlikuje osnovne medijske vrste.

Srednja razina

Učenik govori hrvatski standardni jezik. Oblikuje svoje mišljenje i javno ga iznosi. Sastavlja govoreni ili pisani tekst jednostavne strukture. Vlada tehnikom čitanja i razumije pročitano. U razne svrhe čita i tumači jednostavnije književne i neknjiževne tekstove. Iznosi svoj stav o tekstu koji čita.

Razlikuje glasove, oblike i vrste riječi² hrvatskoga standardnog jezika i zna primijeniti određena gramatička pravila³ u govoru i pisanju. Pravilno upotrebljava riječi hrvatskoga standardnog jezika u komunikaciji.

Književna djela iz obveznoga školskog programa smješta u životni kontekst. Izdvaja važne podatke iz teksta. Tumači elemente strukture književnoga teksta. Analizira tekst i zna dokazima potkrijepiti svoje mišljenje i stavove u svezi s tekstom. Tečno čita i kazuje stihove. Odabire djela za čitanje iz korpusa književnosti za djecu. Koristi medije u razne svrhe (informiranje, učenje, zabava).

Napredna razina

Učenik sastavlja govoreni ili pisani tekst. Čita i kritički promišlja književne i neknjiževne tekstove. Oblikuje kratke tekstove u skladu sa svrhom govorenja i primjenjuje pravopisna pravila. Grafički organizira tekst. Izražava svoje mišljenje i stavove o tekstu te ih uspoređuje s mišljenjem drugih.

¹ Književni tekstovi obuhvaćaju književnoumjetničke i književnoznanstvene tekstove.

² Vrste riječi predviđene programom nastave i učenja.

³ Gramatička pravila predviđena programom nastave i učenja.

Razlikuje zavičajni govor od hrvatskoga standardnog jezika. Razlikuje vrste riječi hrvatskoga standardnog jezika i glagolska vremena. Analizira rečenice po obliku i značenju. Koristi se jezikom kao nizom mogućnosti koje mu služe u izražavanju.

Čita, tumači i vrednuje književna djela iz obveznoga i izbornoga školskog programa, kao i književna djela izvan školskoga programa. Samostalno uočava probleme u književnome djelu. Iznosi svoj sud o književnome djelu i povezuje ga s vlastitim iskustvom. Iskazuje ljubav i poštovanje prema književnosti i vrijednosti nacionalne kulture i kulture drugih naroda primjereno svojoj dobi. Koristi se medijima u razne svrhe i stvara medijske sadržaje. Posjećuje kulturne događaje primjerene svojoj dobi.

Specifična predmetna kompetencija: Jezik

Osnovna razina

Učenik upotrebljava hrvatski standardni jezik u komunikaciji. Uz pomoć razlikuje standardni jezik od zavičajnoga govora. Prepoznaje neprimjeren govor kao negativnu pojavu. Uz pomoć primjenjuje pravila hrvatskoga standardnog jezika koja se odnose na glasove i oblike riječi i rečenica. Pravilno se koristi riječima iz udžbenika i lektire u svakodnevnoj komunikaciji. Sluša sugovornika i poznaje osnovna pravila vođenja razgovora. Sastavlja kratak govoreni ili pisani tekst jednostavne strukture. Vlada osnovnim oblicima pisane komunikacije potrebnima za svakodnevnu uporabu. Primjenjuje pravopisnu normu u jednostavnijim primjerima.

Srednja razina

Učenik pravilno upotrebljava hrvatski standardni jezik u komunikaciji. Razlikuje standardni jezik od zavičajnoga govora. U govoru i pisanju primjenjuje određena gramatička pravila koja se odnose na glasove, oblike i vrste riječi i rečenice hrvatskoga standardnog jezika. Primjenjuje pravopisnu normu. Oblikuje svoje mišljenje i javno ga iznosi. Sastavlja govoreni ili pisani tekst. Vlada tehnikom čitanja, čita tekst s razumijevanjem, izdvaja i tumači važne podatke iz teksta.

Napredna razina

Učenik primjenjuje normu hrvatskoga standardnog jezika koja se odnosi na glasove, oblike riječi i rečenice. Razlikuje vrste riječi hrvatskoga standardnog jezika i glagolska vremena. Analizira rečenice po obliku i značenju. Koristi se jezikom kao nizom mogućnosti koje mu služe u izražavanju. Sastavlja jednostavniji govoreni ili pisani tekst o doživljaju književnoga djela kao i o temama iz svakodnevnoga života i svijeta mašte. Čita i kritički promišlja književne i neknjiževne tekstove. Oblikuje kratke tekstove u skladu sa svrhom govorenja i primjenjuje pravopisna pravila. Grafički organizira tekst. Izražava svoje mišljenje i stavove o tekstu te ih uspoređuje s mišljenjem drugih. Govori jasno i sugovornika sluša pažljivo uz uvažavanje i razumijevanje tuđega mišljenja. Razumije značenje riječi iz udžbenika, lektire i svakodnevne komunikacije i zna ih pravilno upotrijebiti u odgovarajućem obliku i kontekstu. Primjenjuje pravopisnu normu i koristi se školskim izdanjem pravopisa.

Specifična predmetna kompetencija: Književnost

Osnovna razina

Učenik zamjećuje osnovna obilježja pripovijetke, pjesme, bajke, basne, zagonetke, igrokaza, dječjega romana. Odgovara na pitanja o opisanome događaju, liku, situaciji u književnome tekstu. Odgovara na pitanja o pročitanju pjesmi. Prepoznaje temu književnoga teksta. Prepoznaje glavne dijelove proznoga teksta: dijalog, monolog, opis. Prepoznaje redosljed

dogadaja. Prepoznaje glavne i sporedne likove. Čita književne tekstove. Razlikuje književni tekst od neknjiževnoga. Razvija čitateljske navike.

Srednja razina

Učenik samostalno postavlja pitanja nakon čitanja priče i sluša odgovore drugih. Povezuje likove s mjestom i vremenom radnje. Određuje osnovna obilježja lika prema izgledu, ponašanju i govoru. Prepoznaje ritam i rimu, ponavljanja u stihu, kitici i pjesmi. Prepričava sadržaj pročitana djela. Prikazuje tijek događaja i likove u priči. Izdvaja dijelove teksta koji su ga se najviše dojmili. Prepoznaje pozitivne likove iz teksta te uočava dobre i loše postupke likova. Tečno čita književne tekstove. Redovito izlaže svoj izbor za čitanje ostalim učenicima.

Napredna razina

Učenik objašnjava postupke likova i događaje u književnome djelu. Prepoznaje preneseno značenje izraza ili dijelova književnoga teksta. Prepoznaje pjesničke slike, personifikaciju i onomatopeju. Prepričava sadržaj priče iz perspektive drugoga lika, vremena ili mjesta. Iskazuje i objašnjava svoje mišljenje o književnome tekstu. Razgovara s ostalim učenicima o istaknutim obilježjima i vrijednostima u tekstu, uočava pozitivne životne vrijednosti. Navodi argumente kojima potkrepljuje vlastito mišljenje. Izražajno čita književne tekstove. Svakodnevno čita iz užitka, razlikuje dječje rječnike, enciklopedije i leksikone.

2.1. Područje JEZIK

U ovome poglavlju dana su, na mjestima gdje je to bilo potrebno, kraća objašnjenja obrazovnih standarda u području *Jezik*. Standard, čija se ostvarenost može provjeriti testom, ilustriran je određenim brojem zadatka.

OSNOVNA RAZINA

1HJ.1.1.1. Uz pomoć učitelja prepoznaje razliku između standardnoga jezika i zavičajnoga govora; zna kojim se jezikom služi, prepoznaje govorne i pisane tekstove na zavičajnome govoru prikladne učeničkomu iskustvu, jezičnomu razvoju i interesima.

Zadatak 1

1HJ.1.1.1	Osnovna razina
Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora. Hrvatski jezik koji se uči u školi zove se: a) Zavičajni govor b) Standardni hrvatski jezik c) Hrvatski jezik.	
Rješenje	
b)	

1HJ.1.1.2. Pravilno izgovara glasove; uočava samoglasnike i suglasnike u riječi; razlikuje glas, slovo, riječ i rastavlja jednosložne i dvosložne riječi na slogove.

Zadatak 2

1HJ.1.1.2.	Osnovna razina
Pročitaj rečenicu i uradi zadatke (dopuni). <i>Moja mama radi.</i> a) Ova rečenica ima _____ riječi. b) Riječ <i>mama</i> ima _____ slova. c) Riječ <i>radi</i> ima _____ sloga.	
Rješenje	
a) tri b) četiri c) dva	

1HJ.1.1.3. Prepoznaje vrste riječi u jednostavnim rečenicama.

Zadatak 3

1HJ.1.1.3.	Osnovna razina
<p style="text-align: center;"><i>Čemu što služi</i> <u>Ustima</u> se <u>juha</u> kuša, <u>ušima</u> se <u>priča</u> sluša...</p> <p style="text-align: right;">(Antonija Ugarković, <i>Čemu što služi</i>)</p> <p>Odredi kojoj vrsti riječi pripadaju podcrtane riječi. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora. Podcrtane riječi jesu:</p> <ul style="list-style-type: none">a) imeniceb) glagolic) pridjevi.	
Rješenje	
a)	

1HJ.1.1.4. Prepoznaje gramatičke kategorije promjenjivih riječi (rod i broj imenica) i glagolsko vrijeme (prošlost, sadašnjost, budućnost).

Zadatak 4

1HJ.1.1.4.	Osnovna razina
<p>Odredi u kojemu su vremenu glagoli u rečenici.</p> <p><i><u>Nabrao sam</u> <u>stručak</u> cvjetova <u>smilja</u> i <u>ponio</u> kući.</i></p> <p style="text-align: center;">Tin Kolumbić, <i>Majka i sunce</i></p> <ul style="list-style-type: none">a) sadašnjemub) prošlemec) budućemu	
Rješenje	
b)	

1HJ.1.1.5. Prepoznaje vrstu (izjavna, upitna, usklična) i oblik (jesna, niječna) rečenice.

Zadatak 5

1HJ.1.1.5.	Osnovna razina
------------	----------------

Zaokruži slovo ispred upitne rečenice .
<ul style="list-style-type: none"> a) Diži se! b) Što se događa? c) Pokrit ću se po glavi.
Rješenje
b)

1HJ.1.1.6. Prepoznaje antonimiju, sinonimiju, umanjenice, uvećanice; prepoznaje značenje riječi i frazeologizama koji se rabe u svakodnevnoj komunikaciji.

Zadatak 6

1HJ.1.1.6.	Osnovna razina
U sljedećoj rečenici pronađi riječ koja znači nešto umanjeno .	
<i>Preko puta tekao je potočić.</i> (Zvonimir Balog, <i>Pričica</i>)	
Odgovor: _____	
Rješenje	
Odgovor: <u>potočić</u>	

1HJ.1.1.7. Prepoznaje upravni i neupravni govor.

Zadatak 7

1HJ.1.1.7.	Osnovna razina
Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.	
<i>„Opet pada snijeg!” veselo poviče Ivo.</i>	
Ova rečenica napisana je u:	
<ul style="list-style-type: none"> a) upravnome govoru b) neupravnome govoru. 	
Rješenje	
a)	

SREDNJA RAZINA

1HJ.2.1.1. Prema smjernicama uočava i objašnjava razliku između standardnoga jezika i zavičajnoga govora; piše i govori na hrvatskome standardnom jeziku i zavičajnome govoru.

Zadatak 8

1HJ.2.1.1.	srednja razina
Na kojemu je jeziku napisana kitica iz pjesmice <i>Proljeće</i> ?	
<p>Proljetno mi sunce ugrijalo lice. Uši mi griju raspjevane ptice. Toplo mi u oku od šarenog cvijeća. Samo hladno jutro na zimu me sjeća. <i>Gorana Benić-Huđin</i></p>	
Dopuni rečenicu. Ova pjesmica napisana je na _____ standardnom jeziku.	
Rješenje	
Ova pjesmica napisana je na <u>hrvatskome</u> standardnom jeziku.	

1HJ.2.1.2. Razlikuje samoglasnike i suglasnike; rastavlja višesložne riječi na slogove.

Zadatak 9

1HJ.2.1.2.	srednja razina
Sljedeće riječi rastavi na slogove.	
Ana – _____ cesta – _____ susjedica – _____ prvoškolka – _____	
Rješenje	
Ana: <u>A</u> – <u>na</u> ; Cesta: <u>ce</u> – <u>sta</u> ; Susjedica: <u>su</u> – <u>sje</u> – <u>di</u> – <u>ca</u> ; Prvoškolka: <u>pr</u> – <u>vo</u> – <u>škol</u> – <u>ka</u>	

1HJ.2.1.3. Određuje vrste riječi (imenice, zamjenice, pridjeve, brojeve i glagole) u rečenicama.

Zadatak 10

1HJ.2.1.3.	srednja razina
------------	----------------

Pročitaj ulomak iz teksta *Nebeska škola* pa izdvoji glagole.

Što sve oblaci u školi uče?
Uče kako se s vjetrom boriti,
kako se u sive oblake pretvoriti...
Đurđica Grgić-Dumešić

Rješenje:

Rješenje

Uče, boriti, pretvoriti.

1HJ.2.1.4. Određuje gramatičke kategorije promjenjivih riječi (rod i broj), prepoznaje vrste riječi, u navedenim primjerima određuje glagolsko vrijeme (prošlost, sadašnjost, budućnost), zna prebaciti glagole iz jednoga glagolskog vremena u drugo, razlikuje opće i vlastite imenice, opisne i posvojne pridjeve, osnovne i redne brojeve.

Zadatak 11

1HJ.2.1.4.	Srednja razina
Oredi rod i broj podcrtane riječi u rečenici. <i>Odlučili smo postati <u>bubnjari</u>.</i>	
a) ženski rod, jednina b) muški rod, jednina c) srednji rod, jednina d) ženski rod, množina e) muški rod, množina f) srednji rod, množina.	
Rješenje	
e)	

1HJ.2.1.5. Samostalno određuje vrstu i oblik rečenice.

Zadatak 12

1HJK.2.1.5.	Srednja razina
Sljedeću niječnu rečenicu preoblikuj u jesnu. <i>Djevojčice se nisu razumjele.</i>	
Odgovor: _____	
Rješenje:	
Djevojčice su se razumjele.	

1HJ.2.1.6. Uočava antonimiju, sinonimiju, umanjenice i uvećanice, značenje riječi i frazeologizama koji se javljaju u školskim tekstovima i pravilno ih rabi.

Zadatak 13

1HJ.2.1.6.	Srednja razina
Spoji crtom riječi suprotnoga značenja.	
malo	radost
žalost	veliko
visoko	brzo
sporo	nisko
Rješenje	
malo	radost
žalost	veliko
visoko	brzo
sporo	nisko

1HJ.2.1.7. Razlikuje upravni od neupravnoga govora, upotrebljava odgovarajuće interpunkcijske znakove za obilježavanje upravnoga govora.

Zadatak 14

1HJ.2.1.7.	Srednja razina
Stavi odgovarajuće znakove i obilježi upravni govor.	
Učiteljica pita Ivana Zašto nisi napisao zadaću Nisam mogao, tata nije bio kod kuće odgovori Ivan	
Rješenje	
Učiteljica pita Ivana: „Zašto nisi napisao zadaću?” „Nisam mogao, tata nije bio kod kuće”, odgovori Ivan.	

NAPREDNA RAZINA

1HJ.3.1.1. Samostalno opisuje zavičajni govor i objašnjava razliku između hrvatskoga standardnog jezika i zavičajnoga govora; objašnjava važnost učenja hrvatskoga standardnog jezika i ima pozitivan odnos prema zavičajnome govoru.

Zadatak 15

1HJ.3.1.1.	napredna razina
------------	-----------------

Pozorno pročitaj tekst i podcrtaj riječi koje ne pripadaju hrvatskomu standardnom jeziku.

Još i danas
pamte stari
ta zimska vrimena,
s tušta sniga
navijanog
skoro do slimena.
(iz *Zimske mirakule*, Nedeljka A. Šarčević)

Rješenje

Još i danas
pamte stari
ta zimska vrimena,
s tušta sniga
navijanog
skoro do slimena.

1HJ.3.1.2. Primjenjuje govorne vrednote i pravogovornu normu; određuje mjesto rečeničnoga naglaska u jednostavnijim primjerima.

Zadatak 16

1HJ.3.1.2.	Napredna razina
Prekriži pogrešno napisane riječi kao što je započeto: donjeti, donijeti cijena, cjena djete, dijete zamijeniti, zamjeniti zvijezda, zvjezda cvijet, cvjet vjenčić, vijenčić mljeko, mlijeko snjeg, snijeg	
Rješenje donjeti, donijeti cijena, ejena djete, dijete zamijeniti, zamjeniti zvijezda, zvjezda cvijet, evjet vjenčić, vijenčić mljeko, mlijeko snjeg, snijeg	

1HJ.3.1.3. Samostalno imenuje i određuje vrste riječi u složenim rečenicama.

Zadatak 17

1HJ.3.1.3.	Napredna razina
Izdvoji opisne i posvojne pridjeve.	
Svuda oko njih blistao je zlatni jesenji dan nad planinom i širokom zelenom dolinom. Jutarnji vjetar pirkao je tiho i blago planinom ljuljao posljednje plave zvončice, koji još jedini od mnogobrojnih ljetnih cvjetova nisu oevali...	
(iz <i>Heidi</i> , Johanna Spyri)	
Opisni	Posvojni
_____	_____
_____	_____
_____	_____
Rješenje	
Opisni <u>zlatni</u> <u>širokom</u> <u>zelenom</u> <u>plave</u>	Posvojni <u>jesenji</u> <u>jutarnji</u> <u>ljetnih</u>

1HJ.3.1.4. Zna promijeniti oblik promjenjivih riječi prema zadanome kriteriju.

Zadatak 18

1HJ.3.1.4.	Napredna razina
Sljedeću rečenicu napiši u budućemu vremenu.	
U moj televizor stane svašta, sve što postoji i što može mašta.	
Pajo Kanižaj, „Što sve stane u televizor”	

Rješenje	
<u>U moj će televizor stati svašta, sve što će postojati i što će moći mašta.</u>	

1HJ.3.1.5. Samostalno sastavlja rečenice po priopćajnoj svrsi i obliku.

Zadatak 19

1HJ.3.1.5.	Napredna razina
Napiši tri različita pitanja na koja se može odgovoriti ovom rečenicom.	
Ivana Brlić-Mažuranić rođena je u Ogulinu 1874. godine.	
Tko? _____	
Gdje? _____	

Kad?
Rješenje
Tko je rođen 1874. godine u Ogulinu? Gdje je rođena Ivana Brlić-Mažuranić? Kad je rođena Ivana Brlić-Mažuranić?

1HJ.3.1.6. Samostalno određuje sinonime, antonime, umanjence i uvećanice.

Zadatak 20

1HJ.3.1.5.	Napredna razina
Od podcrtanih riječi načini umanjence.	
<p><u>Žabetina</u> je skočila na toplu <u>kišurinu</u>, ali se brzo skrila u mokru <u>travurinu</u>.</p> <p>(iz <i>Vesela šetnja</i>, Sanja Marija Sikirić)</p> <p>_____ je skočila na toplu _____, ali se brzo skrila u mokru _____.</p> <p>(iz <i>Vesela šetnja</i>, Sanja Marija Sikirić)</p>	
Rješenje	
<p><u>Žabica</u> je skočila na toplu <u>kišicu</u>, ali se brzo skrila u mokru <u>travicu</u>.</p>	

1HJ.3.1.7. Pravilno se služi upravnim i neupravnim govorom u govorenju i pisanju.

Zadatak 21

1HJ.3.1.5.	Napredna razina
Sljedeće rečenice, koje su napisane u upravnome govoru, preoblikuj u nepravni.	
<p>Majka kaže sinu: „Jedi kupus pa ćeš biti velik.” Sin na to reče: „Onda bi zečevi bili veliki kao krave.”</p>	
Odgovor: _____	
Rješenje	
<p><u>Majka je kazala sinu da jede kupus pa će biti velik.</u> <u>Sin je na to rekao da bi tada zečevi bili veliki kao krave.</u> <u>Majka je rekla sinu da jede kupus pa će biti velik.</u> <u>Sin je na to odgovorio da bi tada zečevi bili veliki kao krave.</u></p>	

2.2. Područje KNJIŽEVNOST

2.2.1. Opći osvrt na ostvarenost učenja u području Književnosti

Književnost oduvijek zauzima posebno mjesto u životu čovjeka, a njezino mu proučavanje omogućuje bolje razumijevanje njegova mjesta u svijetu. Zahvaljujući književnosti, čovjek se upoznaje sa zakonitostima u ljudskome društvu i pomaže mu da što bolje razumije ljudsku, a time i vlastitu narav.

Književnost kao stvaralačka i jezična djelatnost sastavni je dio svakodnevnoga života, to je umjetnička i društvena tvorevina koja ima osobnu, nacionalnu, kulturnu, društvenu i estetsku vrijednost.

U nastavi književnosti najvažnije je kod učenika razvijati sposobnost čitanja književnih tekstova s razumijevanjem, poticati ljubav prema čitanju, graditi osjećaj za lijepo i vrijedno, njegovati osjećaj i sposobnost razlikovanja lijepoga od ružnoga i razvijati ustrajnost u čitanju i doživljavanju književnoga djela.

Učenike je potrebno navikavati na opisivanje i izražavanje mišljenja o pročitanoj književnoj djelu. Čitanje zahtijeva vrijeme, ustrajnost i posvećenost, a njegovanje tih obilježja predstavlja temelj za sva daljnja učenja. Čitanjem književnoumjetničkih tekstova i u razgovoru o njima gradi se kritičko mišljenje jer učenici trebaju formirati sud o postupcima i osobinama likova, kao i o raznim događajima u tekstu. Posebno je važno što književnost kod učenika intenzivno razvija empatiju time što od čitatelja traži da se užive u ulogu drugoga i da razumiju različite osobine i postupke likova. Nastava književnosti jača nacionalni i kulturni identitet učenika upoznavanjem vlastite književnosti i kulture, kao i književnosti i kulture drugih naroda.

Razumijevajući književnost, učenik razumijeva i samoga sebe te ovladava svijetom oko sebe. Razumjeti književnost moguće je raznim teorijskim metodama koje su znanost o književnosti i teorija književnosti razvile u smislu općih shema i posebnih procedura za analitičko, sintetičko i interpretativno tumačenje književnosti. Deduktivno i induktivno, intuitivno i racionalno, istraživačke i interaktivne književne metode teorijski usmjeravaju pozornost raznim aspektima književnosti: poetičkomu, književnopovijesnomu, psihološkomu, ontološkomu, lingvističkomu, recepcijskomu, kulturnomu. Kako jezik postoji u književnome djelu, kako se organizira književno djelo, kako se čita, kako se povijest, humanitet i kultura prelamaju u književnome djelu, problemi žanra, diskursa (...) – samo su neka od znanja koja učenik usvaja i koja mu omogućavaju kreiranje vlastita kulturnoga identiteta.

2.2.2. Komentari uz standarde u području Književnosti

STANDARD 1. Opći osvrt na standard

Ovim standardom razlikuju se stupnjevi u poznavanju književnih djela iz obveznoga školskog programa, njihovo tumačenje, navođenje autora, prepričavanje teksta i određivanje teme i likova u tekstu.

Osnovna razina

1HJ.1.2.1. Prepoznaje književna djela iz obveznoga školskog programa; u tekstu pronalazi autora i naziv djela; s pomoću pitanja zna prepričati osnovni sadržaj djela i imenovati glavne likove.

Očekuje se da će učenik u ponuđenome tekstu navesti autora i naziv književnoga djela te imenovati likove koje je uočio u tekstu. Učenik treba razumjeti pročitan tekst, a osnovni sadržaj djela prepričati s pomoću postavljenih pitanja.

Srednja razina

1HJ.2.2.1. Poznaje književna djela iz obveznoga školskog programa, navodi autora i naziv djela; s pomoću plana zna prepričati sadržaj djela, odrediti temu i imenovati glavne i sporedne likove.

Na srednjoj razini očekuje se da će učenik na temelju postavljenoga teksta prepoznati književno djelo, navesti autora i naziv djela. Znat će prepričati sadržaj teksta s pomoću postavljenoga plana, određivati pojedinosti u tematsko-sadržajnome sloju (tijek događanja, vrijeme i mjesto radnje) i razlikovati glavne i sporedne likove u predloženome tekstu.

Napredna razina

1HJ.3.2.1. Samostalno navodi književna djela i autore iz obveznoga školskog programa; zna prepričati osnovni sadržaj djela, navesti temu i glavni motiv djela te imenovati glavne i sporedne likove.

Očekuje se da će učenik na naprednoj razini znati precizno odrediti autora djela na temelju njegova naslova te parafrazirana sadržaja ulomka. Razumjet će smisao složenijega teksta te sadržaj djela prepričavati samostalno uz navođenje teme i likova u djelu.

STANDARD 2. Opći osvrt na standard

Ovim standardom razlikuju se stupnjevi učenikova ovladavanja poznavanja književnih vrsta te autorske i usmene književnosti.

Osnovna razina

1HJ.1.2.2. Prepoznaje književne vrste (bajku, basnu, priču, pjesmu, igrokaz i dječji roman); razlikuje usmenu od autorske književnosti.

Razumije ponuđeni tekst, prepoznaje književnu vrstu na osnovi ponuđenih osnovnih obilježja. Prepoznaje bajku i basnu na osnovi likova koje pronalazi u tekstu, ustaljena početka bajka, na osnovu prepoznavanja karakterističnih predmeta i situacija u bajci i prepoznavanjem pouke u basni. Prepoznaje pjesmu, igrokaz i dječji roman kao cjeline.

Srednja razina

1HJ.2.2.2. Razlikuje književne vrste (bajku, basnu, priču, pjesmu, igrokaz i dječji roman); objašnjava razliku između usmene i autorske književnosti.

Na srednjoj razini učenik razlikuje književne vrste i primjenjuje ih pri analizi djela.

Napredna razina

1HJ.3.2.2. Imenuje književne vrste (bajku, basnu, priču, pjesmu, igrokaz i dječji roman) i navodi njihova glavna obilježja; tumači razlike između usmene i autorske književnosti te svoje stavove potkrepljuje dokazima.

Na naprednoj razini očekuje se da je učenik u potpunosti ovladao zahtjevima osnovne i srednje razine. Samostalno nabraja značajke književnih vrsta. Analizirajući tekst i navodeći značajke usmene i autorske književnosti svoje stavove potkrepljuje dokazima koje je samostalno izdvojio iz teksta.

STANDARD 3. Opći osvrt na standard

Ovim standardom učenik se uvodi u tumačenje i analiziranje književnih djela. Podrazumijeva se razumijevanje pročitanaog teksta, određivanje teme, tumačenje osobina likova i njihovih postupaka.

Osnovna razina

1HJ1.2.3. Prepoznaje temu, mjesto i vrijeme odvijanja radnje, stih i kiticu.

Učenik će nakon pročitanaog teksta među ponuđenim temama prepoznati i odabrati odgovarajuću. Također, pravilno, od ponuđenih primjera odabire mjesto i vrijeme radnje, u tekstu izdvaja informacije koje se odnose na dane pojmove. Učenik razlikuje pojmove „stih” i „kitica” na temelju predloženih odgovora.

Srednja razina

1HJ.2.2.3. Određuje temu, mjesto i vrijeme odvijanja radnje u tekstu, karakteristične osobine, osjećaje, izgled i postupke likova, stih, kiticu i rimu u lirskoj pjesmi.

Učenik će samostalno, na osnovi pročitanaog teksta, odrediti temu, mjesto i vrijeme odvijanja radnje u tekstu. Razumije primjerene fabularne tekstove; zamjećuje i razlikuje dijelove fabule (uvod, zaplet, vrhunac, rasplet). Navodi osobine likova potkrepljujući primjerima iz teksta svoje navode, samostalno opisuje likove i njihove postupke.

U pjesmi navodi koliko pjesma ima stihova i kitica, zamjećuje pojedinosti zvučnoga sloja pjesme (dužinu stiha prema broju slogova). Uočava riječi u pjesmi koje se rimuju.

Upoznat će uspoređivanje i personifikaciju kao stilska izražajna sredstva; stvarati personifikacije na zadani poticaj.

Napredna razina

1HJ.3.2.3. Tumači osobine, ponašanje i postupke likova, potkrepljujući svoje stavove primjerima iz teksta; uočava uzročno-posljedičnu povezanost događaja.

Ovim standardom očekuje se da će učenik umjeti predvidjeti ishod događaja, objasniti postupke, ponašanja i osobine likova potkrepljujući ih primjerima. Razumije uzročno-posljedične veze među događajima u tekstu.

STANDARD 4. Opći osvrt na standard

Učenik pronalazi dane informacije u tekstu, razumije smisao teksta. Određuje vrijednosti književnoga teksta i izražava svoje mišljenje o njemu.

Osnovna razina

1HJ.1.2.4. Prepoznaje i navodi vrijednosti književnoga teksta u odabranim dijelovima teksta s jasno istaknutim vrijednostima primjereno recepcijskim sposobnostima te vlastitu čitateljskom i

osobnom iskustvu (izdvaja dijelove teksta koji su mu se sviđjeli, uočava pozitivne životne vrijednosti u tekstu, prepoznaje pozitivne osobine likova iz teksta, uočava dobre i loše postupke likova u književnome tekstu).

Na osnovnoj razini učenik će znati uočiti osnovni ton književnoga teksta (vedar, tužan, šaljiv...). Prepoznat će pozitivne ljudske vrijednosti likova u pročitane književnom djelu.

Srednja razina

1HJ.2.2.4. Objašnjava vrijednosti književnoga teksta i izražava mišljenje o uočenim vrijednostima primjereno recepcijskim sposobnostima i vlastitomu čitateljskom i osobnom iskustvu.

Na srednjoj razini učenik izražava svoje mišljenje i obrazlaže svoj kritički stav o književnome tekstu na temelju čitateljskoga iskustva i znanja o svijetu. Interpretira književne tekstove i uspoređuje ih s obzirom na tematska, žanrovska, kompozicijska i stilska obilježja.

Oblikuje i izražava sud o likovima u skladu s njihovim ponašanjem (govorom, postupcima); prati odnose među likovima i raspravlja o njima.

Napredna razina

1HJ.3.2.4. Izražava mišljenje o pročitane književnom tekstu potkrepljujući ga dijelovima teksta s jasno istaknutim vrijednostima primjereno recepcijskim sposobnostima te vlastitomu čitateljskom i osobnom iskustvu.

Na naprednoj razini učenik izražava svoje mišljenje i obrazlaže svoj kritički stav o književnome tekstu na temelju čitateljskoga iskustva i znanja o svijetu. Interpretira književni tekst i kritički ga prosuđuje s obzirom na tematska, žanrovska, kompozicijska i stilska obilježja.

STANDARD 5. Opći osvrt na standard

Ovim standardom određuje se učenikovo ovladavanje tehnikom čitanja po razini razumijevanja rečenice te stupanj razvijene čitalačke navike.

Osnovna razina

1HJ.1.2.5. Vlada osnovnom tehnikom čitanja i s učiteljevom pomoću izabire knjige za čitanje.

Učenik razumije smisao rečenice. Od ispreturnih riječi u rečenici umije sastaviti pravilnu rečenicu. U jednostavnome tekstu pronalazi dane informacije.

Srednja razina

1HJ.2.2.5. Čita s razumijevanjem; samostalno izabire knjige za čitanje.

Ovim standardom očekuje se da će učenik znati sastaviti priču od danih rečenica uočavajući pravilan redosljed i logiku događaja. Razumjet će smisao rečenica u kojima su riječi namjerno ispremještane i u nelogičnomu redosljedu te ih pravilno zapisati. Razumjet će smisao kraćega teksta u kojemu su izostavljene pojedine riječi. U tekstu koji ima mnogo podataka i složeniju strukturu, pronalazit će točne informacije. Selektirat će informacije razumijevajući što je u tekstu važno, a što nije. Od ponuđenih rečenica znat će pravilno sastaviti priču.

Napredna razina

1HJ.3.2.5. Svakodnevno čita iz užitka, razlikuje dječje rječnike, enciklopedije i leksikone. Izabire tekstove prema interesu sa širega popisa predloženih književnih tekstova za čitanje.

Ovim standardom izgrađuje se učenikov odnos prema svakodnevnim čitalačkim navikama. Očekuje se od učenika sudjelovanje u radionicama za poticanje čitanja u knjižnici, razlikuje dječje

rječnike, enciklopedije i leksikone, izrađuje popis pročitanih knjiga i redovito izlaže svoj izbor za čitanje.

2.2.3. Primjeri zadataka

Osnovna razina

1HJ.1.2.1. Prepoznaje književna djela iz obveznoga školskog programa; u tekstu pronalazi autora i naziv djela; s pomoću pitanja zna prepričati osnovni sadržaj djela i imenovati glavne likove.

Zadatak 1

1HJ.1.2.1.	Osnovna razina
<p>Pozorno pročitaj pjesmu i odgovori na pitanja:</p> <p style="text-align: center;">Moj zeko U mojega zekana Šapica je mekana. Uho mu je dugačko, srce mu je junačko. Moj zekane brkati, znaš li brke frkati? A tvoj repić kusasti, zar ti neće narasti? Ma bio i kusorep, ti si meni ipak lijep.</p> <p style="text-align: right;"><i>Zlata Kolarić-Kišur</i></p> <p>a) Naziv pjesme jest _____. b) Autor pjesme jest _____. c) Pjesma govori o _____.</p>	
<p>Rješenje</p>	
<p>a) Naziv pjesme jest <u>Moj zeko</u>. b) Autor pjesme jest <u>Zlata Kolarić-Kišur</u>. c) Pjesma govori o <u>zecu</u>.</p>	

1HJ.1.2.2. Prepoznaje književne vrste (bajku, basnu, priču, pjesmu, igrokaz i dječji roman); razlikuje usmenu od autorske književnosti.

Zadatak 2

1HJ.1.2.2.	Osnovna razina
------------	----------------

Pročitaj tekst i zaokruži točan odgovor:

Razgovor u travi

LUTKE: puž, miš

PUŽ (*dolazi do kućice miša pjevajući, a onda uzdiše*): O, o, o...

MIŠ (*proviruje kroz prozor*): Tko to uzdiše svakog dana kraj mog mišjeg stana?

PUŽ: Oprosti, nisam znao da sam i danas ovdje stao. Nešto kao da me vuče u blizinu tvoje kuće.

MIŠ: A, tako znači! A što te to najviše privlači?

PUŽ: Obuzima me sreća gledajući tvoju kućicu između cvijeća. Pogledaj moju, suviše je stara i nema baš nikakvog čara.

MIŠ: To tebe ne bi trebalo smetati. Sjeti se da si ti jedini koji s kućom možeš šetati.

PUŽ: Istina, to je tako, ali kako da me ne smeta kad kraj moje kućice nema ni jednog cvijeta.

MIŠ: Da, to je stvarno šteta. Dođi k meni, dat ću ti sjemenku suncokreta.

(Puž pjevajući ulazi u kućicu miša.)

Jadranka Čunčić-Bandov

Razgovor u travi jest:

- a) bajka
- b) basna
- c) priča
- d) pjesma
- e) igrokaz.

Rješenje

e)

Zadatak 3

1HJ.1.2.2.

Osnovna
razina

Zaokruži slova ispred onih likova koji se pojavljuju u bajkama:

- a) princ i princeza
- b) astronaut
- c) vila
- d) vještica
- e) kondukter.

Rješenja

a), c), d)

Zadatak 4

1HJ.1.2.2.

Osnovna
razina

Zaokruži točan odgovor.

Bio jednom jedan kralj...

Ovim riječima najčešće počinju:

- a) pripovijetke
- b) pjesme

d) basne d) bajke.
Rješenje
d)

1HJ1.2.3. Prepoznaje temu, mjesto i vrijeme odvijanja radnje, stih i kiticu.

Zadatak 5

1HJ1.2.3.	Osnovna razina
<p>Pročitaj pjesmu <i>Zaljubljeni mravac</i> i uradi zadatke.</p> <p style="text-align: center;">Zaljubljeni mravac</p> <p style="text-align: center;">Zaljubi li se mrav u mravicu, pomaže joj nositi travicu, provlači se s njom kroz slamku, ljubavnu joj namješta zamku.</p> <p style="text-align: center;">Lako se prepozna zaljubljeni mravac; on više ne uspijeva održati pravac, nije u stanju kolonu pratiti, u mravinjak se često ne zna vratiti. Svoj teret, svoju mrvu Gore-dolje nosa po drvu.</p> <p style="text-align: right;"><i>Zvonimir Balog</i></p> <p>Zaokruži točne odgovore.</p> <p>1. U drugoj kitici pjesma ima:</p> <p>a) dva stiha b) četiri stiha c) šest stihova.</p> <p>2. Koja je tema pjesme?</p> <p>a) Uspavani mrav b) Zaljubljeni mrav c) Mravu je teško raditi</p>	
Rješenje	
1.c) 2.b)	

1HJ.1.2.4. Prepoznaje i navodi vrijednosti književnoga teksta u odabranim dijelovima teksta s jasno istaknutim vrijednostima primjereno recepcijskim sposobnostima te vlastitomu čitateljskom i osobnom iskustvu (izdvaja dijelove teksta koji su mu se svidjeli, uočava pozitivne životne vrijednosti u tekstu, prepoznaje pozitivne osobine likova iz teksta, uočava dobre i loše postupke likova u književnome tekstu).

Zadatak 6

1HJ.1.2.4.	Osnovna razina												
<p>Pozorno pročitaj ulomak iz romana <i>Pipi Duga Čarapa</i> Astrid Lindgren.</p> <p>Sva su djeca uplašeno zurila u Pipi dok joj je učiteljica objašnjavala da se tako ne može odgovarati u školi. I onda, ne smije se učiteljici reći „ti”, već „vi”.</p> <p>– O, oprostite – pokajnički će Pipi. – Nisam to znala i neću to više nikada učiniti.</p> <p>– Nadam se – prihvati učiteljica. I reći ću ti da je sedam i pet dvanaest.</p> <p>– Vidi! – uzvikne Pipi. – Pa ti to i sama znaš! Pa što onda pitaš? Uh! Baš sam glupa! I opet sam rekla „ti”. Oprostite!</p> <p>Prema onomu što saznaješ iz ulomka zaokruži „DA” ako je tvrdnja točna ili „NE” ako je netočna.</p> <p>Tvrdnja</p> <table data-bbox="199 750 1422 897"> <tr> <td>a) Pipi pristojno razgovara s učiteljicom.</td> <td>DA</td> <td>NE</td> </tr> <tr> <td>b) Razgovor između učiteljice i Pipi neobičan je.</td> <td>DA</td> <td>NE</td> </tr> <tr> <td>c) Pipi je nesmotrena jer se učiteljici ipak obraća s „ti”.</td> <td>DA</td> <td>NE</td> </tr> <tr> <td>d) Pipi se pokajala.</td> <td>DA</td> <td>NE</td> </tr> </table>		a) Pipi pristojno razgovara s učiteljicom.	DA	NE	b) Razgovor između učiteljice i Pipi neobičan je.	DA	NE	c) Pipi je nesmotrena jer se učiteljici ipak obraća s „ti”.	DA	NE	d) Pipi se pokajala.	DA	NE
a) Pipi pristojno razgovara s učiteljicom.	DA	NE											
b) Razgovor između učiteljice i Pipi neobičan je.	DA	NE											
c) Pipi je nesmotrena jer se učiteljici ipak obraća s „ti”.	DA	NE											
d) Pipi se pokajala.	DA	NE											
Rješenje													
<p>a) NE b) DA c) DA d) DA</p>													

1HJ.1.2.5. Vlada osnovnom tehnikom čitanja i s učiteljevom pomoću izabire knjige za čitanje.

Zadatak 7

1HJ.1.2.5.	Osnovna razina
<p>Pozorno pročitaj sljedeći tekst i odgovori na pitanja:</p> <p>S obzirom na velik broj vrsta i različita staništa koja naseljavaju, način života većine šišmiša nevjerovatno je sličan. Gotovo su svi noćne životinje, a dan provode odmarajući se u skrovištima – ne grade gnijezda – već vise glavom nadolje. Većina se šišmiša smatra vrlo društvenima jer žive u skupinama.</p> <p>Kakvi su šišmiši? Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.</p> <p>a) Šišmiši su dobri plivači. b) Dane provode u svojim gnijezdima. c) Većina šišmiša noćne su životinje. d) Šišmiši većinu godine žive sami.</p>	
Rješenje	
c)	

Zadatak 8

1HJ.1.2.5.	Osnovna razina
Napravljena je zbrka u ovim rečenicama. Napravi reda u njima. Zapiši rečenice na crtu pisanim slovima pazeći na pisanje velikoga i maloga slova.	
VRTU ISKAPA KOST U PAS _____ O ČITALA SAM KNJIGU VILAMA _____	
Rješenje	
<u>Pas iskapa kost u vrtu.</u> <u>Čitala sam knjigu o vilama.</u>	

Srednja razina

1HJ.2.2.1. Poznaje književna djela iz obveznoga školskog programa, navodi autora i naziv djela; s pomoću plana zna prepričati sadržaj djela, odrediti temu i imenovati glavne i sporedne likove.

Zadatak 9

1HJ.2.2.1.	Srednja razina
Pozorno pročitaj ulomak iz domaće lektire te odredi autora i naziv djela. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.	
Jedva se luči rasplamsale, ali ono čudo! Eto iz njih izlaze Domaći, upravo kao da je na kućnom ognjištu! Iskakuju iz vatre sve uokolo u snijeg, a za njima iskre frcaju na sve strane u tamnu noć. Milo je baki, gotovo bi proplakala od milinja, što je ne ostaviše samu na putu. A oni se kupe oko nje, smiju se i zvižde. – Božja braćo – reče baka – nije meni do radosti, nego mi hajde pomozite u nesreći. Pripovjedi baka Domaćima, kako se budalasti sin još više pozlobio na nju, otkad se i on i selo uvjerali da je u snahe zaista gujin jezik. Izgnao me, a vi pomozite, ako znate.	
a) Erich Kästner, <i>Emil i detektivi</i> b) Mato Lovrak, <i>Družba Pere Kvržice</i> c) Ivana Brlić-Mažuranić, <i>Priče iz davnine</i> d) Zlata Kolarić-Kišur, <i>Moja Zlatna dolina</i>	
Rješenje	
c)	

1HJ.2.2.2. Razlikuje književne vrste (bajku, basnu, priču, pjesmu, igrokaz i dječji roman); objašnjava razliku između usmene i autorske književnosti.

Zadatak 10

1HJ.2.2.2.	Srednja razina
------------	----------------

Poveži naziv književne vrste s tvrdnjama tako što ćeš upisati odgovarajući broj/brojeve u polje ispred rečenice:

1. bajka

2. basna

3. igrokaz

4. pripovijetka

___ Kratka priča o životinjama koje imaju ljudske osobine.

___ Maštovita priča o čudesnim događajima i likovima.

___ Kraća priča u kojoj su likovi i događaji stvarni.

___ Tekst koji je napisan u obliku razgovora.

___ Pojavljuju se stvarna i nestvarna bića.

___ Završava se poukom.

___ Nastaje pripovijedanjem.

___ Izvodi se na pozornici.

Rješenje

2 Kratka priča o životinjama koje imaju ljudske osobine.

1 Maštovita priča o čudesnim događajima i likovima.

4 Kraća priča u kojoj su likovi i događaji stvarni.

3 Tekst koji je napisan u obliku razgovora.

1 Pojavljuju se stvarna i nestvarna bića.

2 Završava se poukom.

1 i 4 Nastaje pripovijedanjem.

3 Izvodi se na pozornici.

Zadatak 11

1HJ.2.2.2.

Srednja
razina

Poveži dane narodne umotvorine s njihovim nazivima.

Miš uz pušku, miš niz pušku.

zagonetka

Bez muke nema nauke.

poslovica

Bije te, a ne vidiš ga. (vjetar)

brzalica

Ona je mila nama svima, svako je djete mora imati. (mama)

pitalica

Rješenje

Miš uz pušku, miš niz pušku.

zagonetka

Bez muke nama nauke.

poslovica

Bije te, a ne vidiš ga. (vjetar)

brzalica

Ona je mila nama svima, svako je djete mora imati. (mama)

pitalica

1HJ.2.2.3. Određuje temu, mjesto i vrijeme odvijanja radnje u tekstu, karakteristične osobine, osjećaje, izgled i postupke likova, stih, kiticu i rimu u lirskoj pjesmi.

Zadatak 12

1HJ.2.2.3.	Srednja razina
<p>Pozorno pročitaj tekst i odredi o čemu govori.</p> <p style="text-align: center;">Moja učiteljica Dubravka B.</p> <p>Moja učiteljica je Dubravka B., vama na znanje. Ha, muči vas ovo B., je li?! Htjeli biste znati njezino prezime? Aaaa..., ne bi išlo! B, točka i gotovo. Nećete to saznati od mene. Gospođa Dubravka poučava učenike u našoj školi... Ah, nesmotrenosti, gotovo sam se zaletjela i rekla o kojoj je školi riječ. Zamislite da kažem sve podatke, a vi lijepo dodate i ukradete mi voljenu učiteljicu. Da, ukradete! Zar mislite da se učiteljica ne može ukrasti?! To mislite? Lopovi danas krađu sve i svašta pa, ako treba, i učiteljice. Ništa danas više nije sigurno. Mama kaže da se ne brinem jer nije dosad ni čula ni pročitala da je neka učiteljica bila ukradena. Ali jednom uvijek mora biti prvi put, zar ne?! A lopovi su sve domišljatiji: surfaju po internetu i znaju mnogo toga. Zamislite, samo, da saznaju da negdje, tamo u dalekoj Nigdjezskoj, hitno trebaju učiteljicu jer ih nemaju dovoljno. Ha, zamislite! I što bi se dogodilo? Ukrali bi gospođu Dubravku i prodali je u Nigdjezsku, za dobre novce. A nema tog novca kojim se može platiti moja učiteljica. Nema i točka! A zamislite da joj se ondje i sviđi, jer su tamošnja djeca bistrija i poslušnija od nas, pa odluči živjeti u toj čudnoj zemlji. Zamislite, koji bi to bio problem!</p> <p>Dominika ni to ne zabrinjava: kaže da nigdje nema bistrije djece od nas. Nigdje i točka! Možda samo poslušnije. Možda.</p> <p>Bog, pozdrav od Ide iz 2.d razreda!</p> <p style="text-align: right;"><i>Želimir Hercigonja</i></p> <p>1. Zaokruži točan odgovor. Ovaj tekst govori o:</p> <ol style="list-style-type: none">odnosima u 2.d razredu.djevojčici koja se boji da joj netko ne ukrade voljenu učiteljicu.zanimljivosti zemlje Nigdjezemske.načinima na koje se može „surfati” internetom. <p>2. Razmisli i odredi što doznaješ iz pojedinih rečenica u tekstu. Upiši odgovarajuću riječ koja odgovara rečenici iz teksta.</p> <p><i>Ah, nesmotrenosti, gotovo sam se zaletjela i rekla o kojoj je školi riječ.</i></p> <ol style="list-style-type: none">Djevojčica je _____. pažljiva/ravnodušna/razočarana <p><i>A lopovi su sve domišljatiji: surfaju po internetu i znaju mnogo toga.</i></p> <ol style="list-style-type: none">Internet je mjesto gdje _____. smo potpuno sigurni/trebamo biti oprezni <p><i>A zamislite da joj se ondje i sviđi, jer su tamošnja djeca bistrija i poslušnija od nas, pa odluči živjeti u toj čudnoj zemlji.</i></p> <ol style="list-style-type: none">Djevojčica je _____. zabrinuta/neraspoločena/vesela	

Rješenje
1. b) 2. a) Djevojčica je pažljiva . b) Internet je mjesto gdje trebamo biti oprezni . c) Djevojčica je zabrinuta .

Zadatak 13

1HJ.2.2.3.	Srednja razina
<p>Pročitaj ulomak pjesme <i>Slušaj tišinu</i> i zaokruži točne odgovore.</p> <p style="text-align: center;"><i>Lagan povjetarac oko moga tijela, miluje me ko što stijene grli pjena bijela.</i> Nela Vrkljan</p> <p>1. U ovim stihovima krije se: a) usporedba b) pjesnička slika c) dijalog d) rima/srok.</p>	
Rješenja	
1. a), b), d)	

Zadatak 14

1HJ2.2.3.	Srednja razina
<p>Pozorno pročitaj pjesmu i odgovori na pitanja.</p> <p style="text-align: center;">Sramežljiva ljubav</p> <p style="text-align: center;">Kad bi htjela biti moja tajna, volio bih te jako. I nitko ne bi znao, a ja bih pokraj tebe poput zvijezde sjao. Čuvao bih te i tješio, tajno ti se smiješio.</p> <p style="text-align: center;">A ti voliš Luku. Jer on se nije sramio. Svoju ljubav pema tebi svima je obznanio.</p> <p style="text-align: right;"><i>Nela Vrkljan</i></p> <p>1. U pjesmi je zaokružen jedan njezin dio. Taj dio pjesme zove se _____.</p> <p>2. Napiši riječi koje se u pjesmi rimuju kao npr. znao – sjao a) tješio – _____</p>	

b) sramio – _____
Rješenje
1. kitica 2. a) tješio – <u>smiješio</u> b) sramio – <u>obznanio</u>

Zadatak 15

1HJ2.2.3.	Srednja razina
<p>Pročitaj ulomak pjesme <i>Osmijeh</i> i dopuni započetu rečenicu.</p> <p style="text-align: center;"><i>Smiješiti se, To nije posao lak. Ti svojim osmijehom svijetliš I razgoniš mrak.</i></p> <p style="text-align: right;">Božidar Prosenjak</p> <p>Najdulji stih u pjesmi ima _____ slogova.</p>	
Rješenje	
Najdulji stih u pjesmi ima <u>osam</u> slogova.	

1HJ.2.2.4. Objašnjava vrijednosti književnoga teksta i izražava mišljenje o uočenim vrijednostima primjereno recepcijskim sposobnostima i vlastitomu čitateljskom i osobnom iskustvu.

Zadatak 16

1HJ.2.2.4.	Srednja razina
<p>Pročitaj ulomak teksta <i>Jutro</i> Zvonimira Baloga.</p> <p>Ne dopusti da dan počne bez tebe. Dan je nešto veliko što se ne ponavlja. Zakasniš li na početak, nikad ga nećeš vidjeti. A možda bi ti upravo to jutro na koje si zakasnio donijelo nešto nepredvidivo, uzbudljivo i važno zbog čega bi se sjećao kao svog najznačajnijeg i najljepšeg doživljaja...</p> <p>1. Zaokruži točne odgovore. Kakva je priča <i>Jutro</i>?</p> <p>a) tužna b) šaljiva c) poučna d) strašna e) motivirajuća</p> <p>2. Što ti pisac na početku ovoga ulomka poručuje?</p> <p>_____</p>	
Rješenje	

1. c) i e)
2. Da dan započnemo ranim jutrom. / Da dan ne započne bez mene. / Da se dan nikada ne ponavlja.

1HJ.2.2.5. Čita s razumijevanjem; samostalno izabire knjige za čitanje.

Zadatak 17

1HJ.2.2.5.	Srednja razina
<p>U danome tekstu riječi su se ispreturale. Prepiši tekst tako što ćeš ih staviti na pravo mjesto. Upotrijebi svaku riječ, možeš mijenjati njezin oblik pa napiši smislene rečenice.</p> <p><i>Grad se nadvio iznad zelenoga zmaja. Odmorio bi se na krugu nakon svakoga dimnjaka. Zelenim mravima bi promatrao ljude koji su se poput zemlje šetkali po očima.</i></p> <p>_____</p> <p>_____</p>	
<p>Rješenje</p> <p>Zeleni zmaj nadvio se iznad grada. Nakon svakoga kruga odmorio bi se na dimnjaku. Zelenim očima promatrao bi ljude koji su se poput mrava šetkali po zemlji.</p>	

Zadatak 18

1HJ.2.2.5.	Srednja razina
<p>U tekstu su izostavljene sljedeće riječi i ti ih trebaš upisati na pravo mjesto: <i>telefon, krave, košulju, priredbu, važan, zgužvana</i></p> <p>Za _____ trebalo je izglačati _____. Ali baš tada zazvonio je _____ i nisam se uspjela usredotočiti na tako _____ posao. Otišla sam na priredbu _____, kao da su me _____ žvakale.</p>	
<p>Rješenje</p> <p>Za <u>priredbu</u> trebalo je izglačati <u>košulju</u>. Ali baš tada zazvonio je <u>telefon</u> i nisam se uspjela usredotočiti na tako <u>važan</u> posao. Otišla sam na priredbu <u>zgužvana</u>, kao da su me <u>krave</u> žvakale.</p>	

Napredna razina

1HJ.3.2.1. Samostalno navodi književna djela i autore iz obveznoga školskog programa; zna prepričati osnovni sadržaj djela, navesti temu i glavni motiv djela te imenovati glavne i sporedne likove.

Zadatak 19

1HJ.3.2.1.	Napredna razina
------------	-----------------

Popuni tablicu kao što je započeto:

autor	naziv djela	likovi
Mato Lovrak	<i>Družba Pere Kvržice</i>	Pero Kvržica
	<i>Moja zlatna dolina</i>	
Carlo Collodi	<i>Pinocchio</i>	
	<i>Vlak u snijegu</i>	
		Hlapić
Felix Salten		
	<i>Šuma Striborova</i>	

Rješenje

Ako učenik navede jedan lik od ponuđenih, uvažiti odgovor.

autor	naziv djela	likovi
Mato Lovrak	<i>Družba Pere Kvržice</i>	Pero Kvržica
Zlata Kolarić-Kišur	<i>Moja zlatna dolina</i>	Zlata, Dragutin Lerman, Hedviga, Kata, Zlatina majka
Carlo Collodi	<i>Pinocchio</i>	Pinocchio, Geppetto, plava vila, Zrikavac, mačak, lisica
Mato Lovrak	<i>Vlak u snijegu</i>	Ljuban, Pero, Draga
Ivana Brlić-Mažuranić	<i>Čudnovate zgode šegrta Hlapića</i>	Hlapić, Gita
Felix Salten	<i>Bambie</i>	Bambie, Bambijeva majka, Falina, Netla, Gobo, Karus, Rono, Teta Ena
Ivana Brlić-Mažuranić	<i>Šuma Striborova</i>	baka, sin, guja (snaha), Malik

Zadatak 20

1HJ.3.2.1.

Napredna razina

1. Napiši poruku pjesme *Tvoja staza* Ratka Zvrka.

2. Doći na kraj svojega puta znači:

- ne imati više kamo ići.
- ostvariti svoj cilj.
- stajati na mjestu.

3. Zašto je naslov pjesmi *Tvoja staza*? O kojoj je stazi riječ?

Rješenje

1. Priznaju se odgovori koji su slični danim rečenicama.

Slijedi svoj put, budi ono što jesi!

Riječ je o životnoj stazi koja vodi odrastanju.

2. b)
 3. Priznaju se odgovor sličan danome.
 Riječ je o životnoj stazi, životu i odrastanju.

1HJ.3.2.2. Imenuje književne vrste (bajku, basnu, priču, pjesmu, igrokaz i dječji roman) i navodi njihova glavna obilježja; tumači razlike između usmene i autorske književnosti te svoje stavove potkrepljuje dokazima.

Zadatak 21

1HJ.3.2.2.	Napredna razina
<p>Pročitaj kitice iz pjesme <i>Jesen</i> i uradi zadatke.</p> <p style="text-align: center;">Ona je tu. U tuzi kiše Po poljanama tiho hoda i kuda stiže, uvis diže Usplahirena jata roda.</p> <p style="text-align: center;">Polako penje se u brda, a kuda prođe, njezin put od otpalog je lišća žut i u dol njime idu krda. Dobriša Cesarić</p> <p>1. Što je tema ove pjesme? Zaokruži slovo ispred točnog odgovora. a) Šuštanje lišća. b) Dolazak jeseni. c) Dolazak zime.</p> <p>2. Podcrtaj barem dvije pjesničke slike u prvoj kitici.</p>	
<p>Rješenje</p> <p>1. b) 2. <u>U tuzi kiše</u> <u>Po poljanama tiho hoda</u> <u>i kuda stiže, uvis diže</u> <u>Usplahirena jata roda.</u></p>	

Zadatak 22

1HJ.3.2.2.	Napredna razina
------------	-----------------

Prisjeti se obilježja književnih vrsta i u svakome stupcu prekriži uljeza:			
čarobnjaci vile Ja magarac vještice	Ezop patuljci Cvrčak i mrav pouka	uloge pozornica gledalište Nevidljiva Iva	Reumatični kišobran kitica pjesnička slika rima
Rješenje			
čarobnjaci vile Ja magarac vještice	Ezop patuljci Cvrčak i mrav pouka	uloge pozornica gledalište Nevidljiva Iva	Reumatični kišobran kitica pjesnička slika rima

1HJ.3.2.3. Tumači osobine, ponašanje i postupke likova, potkrepljujući svoje stavove primjerima iz teksta; uočava uzročno-posljedičnu povezanost događaja.

Zadatak 23

1HJ.3.2.3.	Napredna razina
<p>Pročitaj ulomak iz priče <i>Šuma</i>.</p> <p style="text-align: center;">Šuma</p> <p>Jednoga jutra šuma je sišla s uma. Naprosto je “šiznula”. Strašno se naljutila. Na vuka? Ne. Na ptice? Ne. Šuma se naljutila: pogodite na koga. Na čovjeka. Zašto? Zato što je oćelavila. Tko je oćelavio? Šuma je oćelavila. Strašno, strašno. Pogubila je lišće, razboljela se. Drveće se osušilo. Medvjedi su odselili, lisice netragom nestale. Sove su se negdje pokupile.</p> <p>Šuma je plakala. Bila je u krastama, u niskom grmlju, u pjegama, nalikovala je na napuštenu livadu, sva je bila nikakva. Borovi su izgubili iglice, smreke i jele češere, vrganji su prestali rasti, puhare se uvrijedile, divlje ruže uvenule, a šuma je gledala kako se stanjuje, kako se smanjuje, razlomljuje, usitnjuje i nestaje na vlastite oči. Breze su je napuštale, kesteni su gnjilili, hrastovi uzdisali, zemlja se pod korijenjem trusila, a šuma je prvo bila tužna, onda je bila ljutita, na kraju je postala bijesna.</p> <p>Šuma je vikala: NEĆU UGLJIČNI MONOKSID, NEĆU SUMPORNI DIOKSID, ČADU, OLOVO, KISELE KIŠE, ISPUŠNE PLINOVE... VRATITE MI MOJE HEKTOMETRE, DRVEĆE I BILJKE!!! Šuma se naljutila kao ris, kao tigar, ali joj to nije pomagalo.</p> <p>Ljudi nisu ništa primijetili.</p> <p>Išli su u šumu, šetali po njoj, ostavljali smeće po svuda, vrećice, limenke, baterije i baš im je bilo svejedno.</p> <p style="text-align: right;">Sanja Pilić</p> <p>1. Koje osobine pokazuju ljudi u priči? Podcrtaj točan odgovor.</p> <p>a) neodgovornost – odgovornost b) nepromišljenost – promišljenost b) blagost – okrutnost</p>	

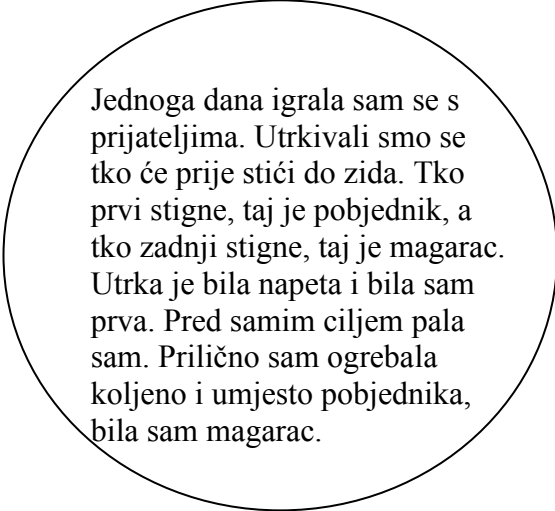
2. Što je dovelo do toga da šuma počne propadati?
3. Jesu li ljudi zabrinuti za šumu?
Rješenje
1. Koje osobine pokazuju ljudi u priči? Podcrtaj točan odgovor. a) <u>neodgovornost</u> – odgovornost b) <u>nepromišljenost</u> – promišljenost b) blagost – <u>okrutnost</u>
2. Što je dovelo do toga da šuma počne propadati? <u>Ljudi su ostavljali smeće po šumi, ponašali se neodgovorno, zagađivali okoliš,...</u>
3. Jesu li ljudi zabrinuti za šumu? <u>Ljudi nisu zabrinuti za šumu, njima je svejedno.</u>

Zadatak 24

1HJ.3.2.3.	Napredna razina
<p>Čitao/čitala si bajku <i>Šuma Striborova</i> Ivane Brlić-Mažuranić. Sjeti se likova i njihovih postupaka.</p> <p>Pridruži likovima njihove sljedeće osobine: dobar/dobra, razigran/razigrana, domišljat/domišljata, naivan/naivna, pakostan/pakosna.</p> <p>snaha – _____</p> <p>sin – _____</p> <p>baka – _____</p> <p>Domaći – _____</p> <p>Malik Tintilinić – _____</p>	
Rješenje	
<p>snaha – pakosna</p> <p>sin – naivan</p> <p>baka – dobra</p> <p>Domaći – razigran</p> <p>Malik Tintilinić – domišljat</p>	

1HJ.3.2.4. Izražava mišljenje o pročitanome književnom tekstu potkrepljujući ga dijelovima teksta s jasno istaknutim vrijednostima primjereno recepcijskim sposobnostima te vlastitomu čitateljskom i osobnom iskustvu.

Zadatak 25

1HJ.3.2.4.	Napredna razina
<p>Pročitaj priče dviju djevojčica. Koja je priča stvarna u cijelosti? Zaokruži je. Podcrtaj nestvarne dijelove u priči koja nije stvarna u cijelosti.</p>	
<p>Jednoga dana igrala sam se s prijateljima. Utrkivali smo se tko će prije stići do zida. Tko prvi stigne, taj je pobjednik, a tko zadnji stigne, taj je magarac. Utrka je bila napeta i bila sam prva. Pred samim ciljem pala sam. Prilično sam ogrebla koljeno i umjesto pobjednika, bila sam magarac.</p>	<p>Jednoga dana potok je plakao. A zašto? Zato jer ljudi bacaju smeće u taj potok. Bacaju kemikalije, otrove i ostale stvari. Znae tko baca najviše smeća? Djeca! Potoku je bilo dosta što ljudi bacaju smeće i zato je plakao. S prijateljima sam očistila smeće i napisali smo poruku: „Zabranjeno je bacati smeće u potok.” Potok mi se nasmijao i bio je zadovoljan.</p>
<p>Rješenje</p>	
 <p>Jednoga dana igrala sam se s prijateljima. Utrkivali smo se tko će prije stići do zida. Tko prvi stigne, taj je pobjednik, a tko zadnji stigne, taj je magarac. Utrka je bila napeta i bila sam prva. Pred samim ciljem pala sam. Prilično sam ogrebala koljeno i umjesto pobjednika, bila sam magarac.</p>	<p><u>Jednoga dana potok je plakao.</u> A zašto? Zato jer ljudi bacaju smeće u taj potok. Bacaju kemikalije, otrove i ostale stvari. Znae tko baca najviše smeća? Djeca! <u>Potoku je bilo dosta što ljudi bacaju smeće i zato je plakao.</u> S prijateljima sam očistila smeće i napisali smo poruku: „Zabranjeno je bacati smeće u potok.” <u>Potok mi se nasmijao i bio je zadovoljan.</u></p>

1HJ.3.2.5. Svakodnevno čita iz užitka, razlikuje dječje rječnike, enciklopedije i leksikone. Izabire tekstove prema interesu sa širega popisa predloženih književnih tekstova za čitanje.

Zadatak 26

1HJ.3.2.5.	Napredna razina
------------	-----------------

Promotri naslovnice knjiga, napiši kako se nazivaju i čemu služe.

a) Naziv: _____
Čemu služi: _____

b) Naziv: _____
Čemu služi: _____

Rješenje

a) Naziv: Hrvatski pravopis
Čemu služi: Hrvatski pravopis sadrži pravila, upute i primjere za pravilno pisanje. U njemu se nalazi i pravopisni rječnik u kojemu su abecednim redom poredane riječi.

b) Naziv: Novi rječnik stranih riječi
Čemu služi: Rječnik je priručnik koji služi tumačenju značenja riječi. U njemu su abecednim redom poredane riječi i objašnjenja njihovih značenja.

Zadatak 27

1HJ.3.2.5.	Srednja razina
<p>Koja je od sljedećih rečenica uzeta iz dječje enciklopedije? Zaokruži točan odgovor.</p> <p>a) Uplašena gatalinka nevjerojatnom brzinom promijenila je boju i izgubila se u šipražju.</p> <p>b) U vrtu moje bake pronašao sam gatalinku.</p> <p>c) Gatalinka većinu vremena provodi na stablu ili na grani, dugačka je do tri centimetara i jedna je od najmanjih žaba u Europi.</p>	
Rješenje	
c)	

2.3. Područje JEZIČNA I MEDIJSKA KULTURA

Jedna od osnovnih zadaća nastave jezične kulture odnosi se na usavršavanje jezičnih izražajnih sredstava kod učenika, odnosno na razvijanje, bogaćenje i unapređivanje njihove jezične sposobnosti. To potpodručje obuhvaća usmeno i pismeno izražavanje. Nastavni rad u tome potpodručju ostvaruje se u sudjelovanju u drugim dvama područjima: s jezikom i književnošću. Valjano usmeno i pismeno izražavanje omogućava učeniku da uspješno uči i svlada i druge školske predmete.

Jezična kultura obuhvaća govorenje, slušanje, čitanje i pisanje (pri čemu se ta područja prožimaju i preklapaju). Učenik se osposobljava da jezično sudjeluje u društvu kao njegov punopravan član: da sastavlja i razumije različite tipove govorenih i pisanih tekstova, da izlaže u službenoj situaciji o temama iz jezika, književnosti i kulture, da na odgovarajući način sudjeluje u raspravama; stječe sposobnost i naviku čitanja u različite svrhe (informiranje, učenje, osobni razvoj, estetski doživljaj, zabava...) te da njeguje svoju govornu kulturu.

Književnim i neknjiževnim tekstovima učenicima bi trebalo ukazati na različite mogućnosti uporabe riječi, sintagma i rečenica u formalnim/neformalnim jezičnim situacijama, kao i na promjenu njihova značenja u ovisnosti o kontekstu. Tijekom praktične nastave jezične kulture, učenicima bi trebalo ukazati da je nužno govoriti onako kako to zahtijeva komunikacijska situacija i s njom uskladiti jezične mehanizme.

Izučavanjem raznih vrsta tekstova – linearnih i nelinearnih – osmišljavanjem, organiziranjem i ostvarivanjem brojnih aktivnosti, kod učenika ima za cilj unapređivanje čitalačke kompetencije. Posebno ih treba usmjeravati na promišljanje o tekstovima, analizu tekstova te jezično ispravno i jasno iskazivanje svojega mišljenja o određenome tekstu, kao i da povezujući informacije iznesene u tekstu, izvode zaključke. Ne zanemarujući dobne i individualne karakteristike učenika, trebalo bi ih osposobiti za primjenu znanja i vještina koje će im omogućiti da uspješno riješe problemske situacije u različitim kontekstima u kojima se čitanje odvija.

Koherentnost predstavlja važno obilježje tekstualne strukture i upućuje na kontinuirani karakter nekog teksta. Stoga bi u nastavi jezične kulture trebalo osposobljavati učenike da pravilno koncipiraju/strukturiraju tekst/sastav.

Razine postignuća razlikuju se po složenosti teksta koji učenik sluša, čita ili sam sastavlja (usmeno ili pisano). Na osnovnoj razini postignuća učenik govori o jednostavnijim temama o jeziku, književnosti i kulturi te s pozornošću i razumijevanjem sluša izlaganje; sastavlja jednostavniji govoreni ili pisani tekst; čita kraće i jednostavnije tekstove. Na srednjoj i naprednoj razini postignuća učenik čita duže i složenije tekstove.

Razine postignuća razlikuju se i po složenosti mentalnih procesa: na osnovnoj razini postignuća učenik razumije tekst određene složenosti i težine, a na srednjoj i naprednoj razini i kritički ga razmatra, iznosi svoj stav o pročitane i potkrepljuje ga dokazima.

Medijska kultura temelji se na razumijevanju teksta u raznim društvenim, kulturnim i međukulturnim kontekstima. Njome se potiče razvoj znanja o sebi i drugima, uvažavanje različitih uvjerenja i vrijednosti te se omogućuje djelovanje u društvenoj zajednici.

Medijska kultura obuhvaća: povezivanje jezičnih djelatnosti, aktivne uporabe rječnika i temeljnoga znanja sa svrhovitim pristupom informacijama te kritičko vrednovanje i kreativnu uporabu informacija radi rješavanja problema i donošenja odluka; komunikacijske i prezentacijske sposobnosti: stvaranje medijskih poruka i njihovo odgovorno odašiljanje, kritički odnos prema medijskim porukama, razumijevanje utjecaja medija na društvo i pojedinca i njihovih poruka; razumijevanje kulture s gledišta svakodnevnoga života, s društvenoga gledišta, kulture u odnosu na popularnu kulturu i kulture u odnosu prema književnosti i ostalim umjetnostima te utjecaj kulture na oblikovanje vlastitoga kulturnog identiteta; svijest o jedinstvenosti i vrijednosti različitih mišljenja, stavova i ideja, društava i kultura sa svrhom uspješne komunikacije te razumijevanja drugih i drukčijih.

Aktivnosti i sadržaji iskazani u području Medijska kultura uvjetovani su razvojnom dobi i zanimanjima učenika, fizičkim okruženjem (lokalnom zajednicom i njezinom ponudom društveno-

kulturnih i umjetničkih sadržaja) te upućivanjem na digitalne sadržaje dostupne svima bez obzira na mjesto školovanja ili stanovanja. Sadržaji izvanučioničkoga tipa zahtijevaju pojedinačni angažman svakoga učenika, aktiviranje dobivenih znanja i kompetencija u smislu neposrednoga iskustvenog učenja. Učitelj ima obvezu pratiti i poticati individualni razvoj učenika te u skladu s mogućnostima organizirati zajednički posjet učenika i učitelja određenom izabranom sadržaju.

2.3.1. Komentari uz standarde u području JEZIČNA I MEDIJSKA KULTURA

Područjem Jezična i medijska kultura obuhvaća se usmeno i pismeno izražavanje i medijska kultura.

STANDARD 1. Opći osvrt na standard

Ovim standardom određuje se razina komunikacijske kulture u govornome i pisanome obliku te sposobnost slobodnoga izražavanja.

1HJ.1.3.1. Učenik posjeduje osnovnu komunikacijsku kulturu (kulturu izražavanja, slušanja i poštovanja sugovornika i tuđega mišljenja); prepoznaje govor mržnje kao negativnu društvenu pojavu; s učiteljevom pomoću sudjeluje u razgovoru, sluša sugovornika, postavlja pitanja u skladu s vlastitim potrebama, poštuje pravila uljudnoga ophođenja; zna značenje riječi i upotrebljava ih u sintagmama i u uobičajenim komunikacijskim situacijama.

U razgovoru sa starijim osobama iz školskoga okružja umije se prikladno izražavati. Zna prilagoditi jezični izraz formalnoj i neformalnoj komunikacijskoj situaciji. Razumije da sporazumijevanje može biti govorno i negovorno (pokret, izraz lica i zvuk). Razlikuje vršnjački razgovor i razgovor sa starijim osobama. Umije se samostalno predstaviti, pažljivo slušati sugovornika ne prekidajući ga u govorenju. Uvažava tuđe mišljenje i prepoznaje neprimjerene oblike ponašanja u govorenju. Pri razgovoru na zadanoj ili slobodnoj temi razgovara s učiteljevom pomoću navođenih pitanja. Poštuje pravila uljudnoga ophođenja tijekom razgovora.

1HJ.2.3.1. Oblikuje svoje mišljenje i javno ga iznosi; služi se hrvatskim standardnim jezikom; sudjeluje u razgovoru, sluša sugovornika, postavlja pitanja u skladu s vlastitim potrebama, poštuje pravila uljudnoga ophođenja; rabi nove riječi u svakodnevnoj komunikaciji.

Na srednjoj razini učenik sudjeluje u raspravi poštujući uljudbena pravila, pridržava se teme samostalno izražavajući svoje osjećaje i raspoloženje. Umije pravilno napisati čestitku i pismo.

1HJ.3.3.1. Ima izgrađenu komunikacijsku kulturu primjerenu svojoj dobi; razlikuje različite svrhe govorenja; organizira svoj govor prema jednostavnoj strukturi: uvod, središnji dio, zaključak; služi se novim riječima u skladu s temom govora i komunikacijskom situacijom.

Na naprednoj razini učenik koristi određeni stil svakodnevne usmene i pisane komunikacije služeći se novim riječima koje su primjerene danoj situaciji. Razlikuje sljedeće pojmove: rasprava, opis, poruka, pismo, čestitka, razglednica, pozivnica, elektronička pošta.

STANDARD 2. Opći osvrt na standard

1HJ.1.3.2. Zna pravilno izgovoriti sve glasove, poštuje standardnojezičnu normu u govoru.

Učenik će na osnovnoj razini pravilno izgovarati i zapisivati sve glasove u riječima. Pravilno pisati i izgovarati najčešće riječi u kojima se pojavljuju Č, Ć, Đ, DŽ. U govoru će poštovati pravilan izgovor standardnoga jezika.

1HJ.2.3.2. Točno intonira izjavnu, upitnu i uskličnu rečenicu; izgovara prototipne i učestale riječi koje su dio aktivnoga rječnika u kojima je glas *ije/je/e/i*.

1HJ.3.3.2. Kazuje misli ili tekst prirodno, poštujući rečenični naglasak, intonaciju te ostale vrednote govorenoga jezika.

STANDARD 3.

1HJ.1.3.3. Sluša s razumijevanjem jednostavne govorne/čitane tekstove: s učiteljevom pomoću izdvaja ključne podatke iz teksta, izdvaja nepoznate riječi i odgovara na pitanja.

1HJ.2.3.3. Aktivno sluša razne vrste tekstova i izražava svoje mišljenje o pročitanoj tekstu, uspoređuje mišljenja i stavove o slušanom tekstu primjereno dobi, oblikuje sažetu poruku slušanoga teksta, izdvaja ključne riječi i glavnu ideju teksta.

1HJ.3.3.3. Aktivno sluša; izdvaja potrebne činjenice, podatke i važne pojedinosti iz slušanoga teksta, izvodi složenije zaključke; oblikuje vezani tekst o slušanom tekstu; iskazuje svoje mišljenje i stavove u svezi s tekstem te ih potkrepljuje dokazima iz teksta; razlikuje različita gledišta zastupljena u informativnom tekstu.

STANDARD 4.

1HJ.1.3.4. Čita kraći tekst s razumijevanjem, kazuje napamet naučene stihove, razlikuje dijelove teksta, odgovara na postavljena pitanja o tekstu; uočava temeljno značenje pročitana teksta.

1HJ.2.3.4. Čita tekst s razumijevanjem, tečno kazuje napamet naučene stihove, izdvaja važne podatke iz teksta i određuje temeljno značenje teksta, prepričava tekst, objašnjava nepoznate riječi na temelju vođenog razgovora i zaključivanja na temelju konteksta, s pomoću predstavlja tekst u odgovarajućem nelinearnom obliku (unositi podatke iz teksta u tablice ili dijagrame, pravi sheme, umne mape...) i stvara novi svršetak.

1HJ.3.3.4. Izražajno čita tekst i tečno i izražajno kazuje napamet naučene stihove; čita tekst u razne svrhe primjerene svojoj dobi i jezičnom razvoju; preoblikuje pročitani književni tekst: stvara novi svršetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, sudjeluje u priči i sl.; predstavlja tekst u odgovarajućoj nelinearnoj formi.

STANDARD 5.

1HJ.1.3.5. Pravilno oblikuje i zapisuje tiskana i pisana slova abecede; uz smjernice zapisuje jednostavne rečenice temeljene na vlastitu iskustvu i mašti; prema planu i uz pomoć piše kraće tekstove jednostavnih struktura u skladu sa svrhom i primateljem.

1HJ.2.3.5. Piše čitljivo tekstove jednostavnih struktura u skladu sa svrhom i primateljem; piše prema predlošcima (kompozicijski plan) o predmetu, slici ili izvornoj stvarnosti.

1HJ.3.3.5. Samostalno oblikuje i piše sastavak prema zadanoj ili slobodno odabranoj temi prema raznim modelima vođenoga pisanja, piše bilješke, raščlanjuje i prosuđuje vlastiti tekst prema zadanim kriterijima.

STANDARD 6.

1HJ.1.3.6. Primjenjuje pravopisnu normu u jednostavnijim primjerima (veliko slovo na početku rečenice i u pisanju vlastitih imena); rabi interpunkcijske znakove (razgotke) na kraju rečenice (točka, upitnik, uskličnik); pravilno zapisuje česticu *li* i niječnice *ne* i *ni*.

1HJ.2.3.6. Primjenjuje pravopisnu normu u pisanju imena časopisa, knjiga, institucija, ulica, trgova, mjesta, država, posvojnih pridjeva; pravilno rabi navodnike; provjerava slovopisnu čitljivost u pisanju, prepoznaje i ispravlja pogreške u tekstu, rastavlja riječi na slogove na kraju retka, prepoznaje i rabi pravopisni znak spojnicu, upotrebljava oznake za mjerne jedinice, piše dvotočku i zarez u nabranju; pravilno zapisuje skupove *ije/je/e/i*.

1HJ.3.3.6. Dosljedno primjenjuje pravopisnu normu (predviđenu školskim programom).

Na naprednoj razini očekuje se da će učenik ovladati pravopisnim normama osnovne i srednje razine u potpunosti te pravilno zapisivati nazive povijesnih događaja, nebeskih tijela, manifestacija, umjetničkih djela. Pravilno zapisuje prijedlog *s/sa* u tipičnim primjerima.

STANDARD 7.

1HJ.1.3.7. Prepoznaje različite vrste medija i izabire medijski sadržaj, sluša zvučne priče, služi se edukativnim digitalnim medijima primjerenima dobi; obrazlaže mišljenje o izabranim medijskim sadržajima.

1HJ.2.3.7. Razlikuje različite vrste medija, opisuje medijske sadržaje, prepričava kratku filmsku priču logičnim slijedom nakon gledanja filma, razlikuje glavne i sporedne likove.

1HJ.3.3.7. Zamjećuje sličnosti i razlike između književnoga djela, kazališne predstave i filma nastalih prema književnome djelu, samostalno i redovito čita tekstove u književnim i zabavno-poučnim časopisima za djecu.

STANDARD 8.

1HJ.1.3.8. S pomoću razlikuje i opisuje kulturni događaj; uz poticaj sudjeluje u kulturnim događajima i izdvaja što mu se sviđa/ne sviđa u svezi s kulturnim događajima, iskazuje svoj doživljaj o kulturnome događaju crtežom, slikom i govorom.

1.HJ.2.3.8. Aktivno sudjeluje u kulturnim događajima, nakon posjeta vodi smislen razgovor s drugim sudionicima, izdvaja što mu se sviđa/ne sviđa u svezi s kulturnim događajem te obrazlaže svoje mišljenje, iskazuje svoj doživljaj nakon kulturnoga događaja crtežom, slikom, govorom ili kratkim tekstom.

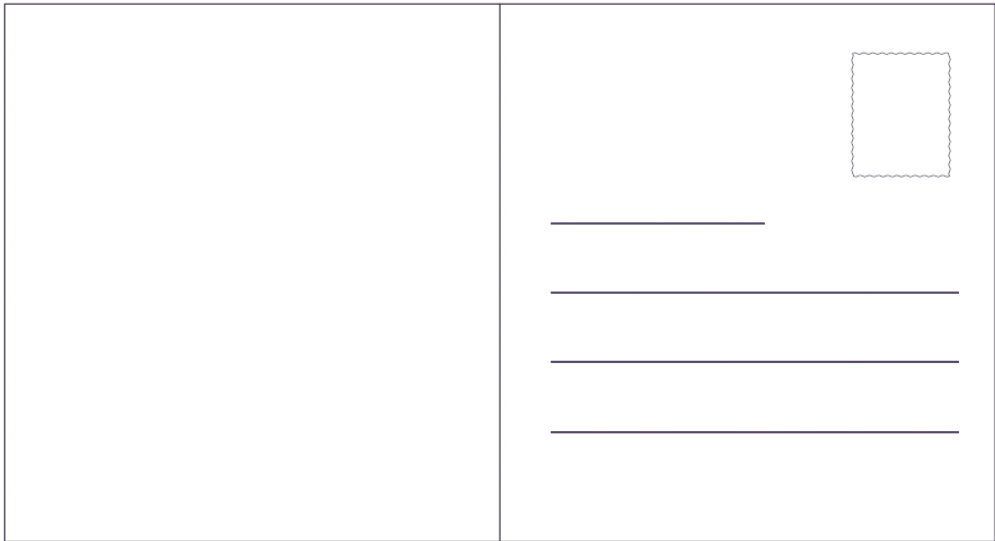
1.HJ.3.3.8. Iznosi svoja zapažanja, stavove, misli i osjećaje nakon posjeta kulturnomu događaju potkrepljujući ih odgovarajućim primjerima.

2.3.2. Primjeri zadataka

Osnovna razina

1HJ.1.3.1. Posjeduje osnovnu komunikacijsku kulturu (kulturu izražavanja, slušanja i poštovanja sugovornika i tuđega mišljenja); prepoznaje govor mržnje kao negativnu pojavu u društvu; s učiteljevom pomoću sudjeluje u razgovoru, sluša sugovornika, postavlja pitanja u skladu s vlastitim potrebama, poštuje pravila uljudnoga ophođenja; zna značenje riječi i upotrebljava ih u sintagmama i u uobičajenim komunikacijskim situacijama.

Zadatak 1

1HJ.1.3.1.	Osnovna razina
<p>Pošalji čestitku za Božić. Pravilno je adresiraj i pazi na pravopis. Dolje navedeni tekst bit će ti pomoć.</p> <p>draga verice tebi i tvojoj obitelji sretan i blagoslovljen božić želi tvoja prijateljica sanja prima sanja dulić ulica vladimira nazora 3 24 217 subotica</p> <div data-bbox="270 978 1257 1519"></div>	
Rješenje	

	 <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
--	--

Zadatak 2

1HJ.1.3.1.	Osnovna razina
<p>Prisjeti se pravila pri telefoniranju. Na crte brojevima od 1 do 4 napiši redoslijed uljudnoga ophođenja.</p> <p> <u> 1 </u> POZDRAVI <u> </u> ZAHVALI I POZDRAVI <u> </u> RECI KOGA TREBAŠ I ZAŠTO ZOVEŠ <u> </u> PREDSTAVI SE </p>	
Rješenje	
<p> <u> 1 </u> POZDRAVI <u> 2 </u> PREDSTAVI SE <u> 3 </u> RECI KOGA TREBAŠ I ZAŠTO ZOVEŠ <u> 4 </u> ZAHVALI I POZDRAVI </p>	

Zadatak 3

1HJ.1.3.1.	Osnovna razina
<p>Pozorno pročitaj ulomak iz djela <i>Žabokrečina</i> Vjekoslave Huljić. Na crtu prepisi rečenice u kojima primjećuješ neprimjeren govor.</p> <p>– Život mi je, ajme i kuku, sama žabokrečina! Žalosno zakrekeće, plivajući u ljigavoj i ljepljivoj baruštini. – Danas si gore, sutra dolje... – skidala je sluzave trave s plivaće kožice. Žabac sa susjednog lopoča naruga joj se, pjevajući od kreketa. – Što radiš, ženska glavo? Ti nespretna, slinava, najobičnija punoglavko! Vjekoslave Huljić</p> <hr/>	

Rješenje
– Što radiš, ženska glavo? Ti nespretna, slinava, najobičnija punoglavko!

1HJ.1.3.2. Zna pravilno izgovoriti sve glasove, poštuje standardnojezičnu normu u govoru.

Zadatak 4

1HJ.1.3.2.	Osnovna razina
Na crte napiši riječi suprotnoga značenja:	
odčepiti – _____	otići – _____
kraj – _____	izgubiti – _____
otključati – _____	sreća – _____
crno – _____	sletjeti – _____
odnijeti – _____	poraz – _____
ružno – _____	zaboraviti – _____
Rješenje:	
odčepiti – <u>začepiti</u>	otići – <u>doći</u>
kraj – <u>početak</u>	izgubiti – <u>naći</u>
otključati – <u>zaključati</u>	sreća – <u>nesreća</u>
crno – <u>bijelo</u>	sletjeti – <u>poletjeti</u>
odnijeti – <u>donijeti</u>	poraz – <u>pobjeda</u>
ružno – <u>lijepo</u>	zaboraviti – <u>sjetiti</u>

1HJ.1.3.3. Sluša s razumijevanjem jednostavne govorene/čitane tekstove: s učiteljevom pomoću izdvaja ključne podatke iz teksta, izdvaja nepoznate riječi i odgovara na pitanja.

Zadatak 5

1HJ.1.3.3.	Osnovna razina
Pozorno pročitaj ulomak iz dječjeg romana <i>Pipi Duga Čarapa</i> i odgovori na pitanje.	
<p>...Tomi i Anika obično su se lijepo igrali u vrtu, no često su pomišljali kako bi bilo zgodno imati još nekog s kim bi se mogli igrati. Dok je Pipi plovila naokolo sa svojim tatom, znali su gdjekad, ovješeni o ogradu međusobno razgovarati: Baš je glupo što se nitko nije uselio u ovu kuću pokraj nas. Trebao bi tamo netko stanovati, netko s djecom.</p> <p>One lijepe večeri kad je Pipi prvi put prestupila prag vile Pipinovac, Tomi i Anika nisu bili kod kuće, otputovali su u posjet svojoj baki i ostali tamo tjedan dana.</p> <p style="text-align: right;">Astrid Lindgren</p>	
Kako se zove vila u kojoj je živjela Pipi? Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.	

- a) Čarapovac
- b) Pipinovac
- c) Vila Čarapa

Rješenje

- b) Pipinovac;

1HJ.1.3.4. Čita kraći tekst s razumijevanjem, kazuje napamet naučene stihove, razlikuje dijelove teksta, odgovara na postavljena pitanja o tekstu; uočava temeljno značenje pročitanoga teksta.

Zadatak 6

1HJ.1.3.4.	Osnovna razina
<p>Pročitaj izražajno sljedeću pjesmu.</p> <p style="text-align: center;">Vjetar i Petar</p> <p style="text-align: center;">Igrao se vjetar s Petrom – Igrao se Petar s vjetrom!</p> <p style="text-align: center;">Vjetar Petru na put skoči – Petar vjetru ne da proći!</p> <p style="text-align: center;">Petar vjetru na skut stade – Vjetar Petru fijuk dade!</p> <p style="text-align: center;">Iznad Petra huči vjetar – Ispod vjetra čuči Petar...</p> <p style="text-align: center;">Kapu vrti vjetar Petru – Petar vjetru petlja petlju...</p> <p style="text-align: center;">...s kapom žutom ode vjetar – Ostade bez kape Petar...</p> <p style="text-align: right;">Jakša Fiamengo</p> <p>Na kakvo te čitanje navodi naslov i sadržaj ove pjesme? Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.</p> <ul style="list-style-type: none"> a) sporo, tiho, tužno b) brzo, glasno, šaljivo c) umjereno brzo, umjereno glasno, svečano 	
Rješenje	

b) brzo, glasno, šaljivo

1HJ.1.3.5. Pravilno oblikuje i zapisuje tiskana i pisana slova abecede; uz smjernice zapisuje jednostavne rečenice temeljene na vlastitome iskustvu i mašti; prema planu i s pomoću piše kraće tekstove jednostavnih struktura u skladu sa svrhom i primateljem.

1HJ.1.3.6. Primjenjuje pravopisnu normu u jednostavnijim primjerima (veliko slovo na početku rečenice i u pisanju vlastitih imena); rabi interpunkcijske znakove na kraju rečenice (točka, upitnik, uskličnik); pravilno zapisuje česticu *li* i niječnice *ne* i *ni*.

Zadatak 7

1HJ.1.3.6.	Osnovna razina
Zapiši pravilno rečenice pisanim slovima. Stavi odgovarajući rečenični znak na kraju svake rečenice.	
PAZIAUTO IMAMDOVOLJNOVREMENA ZNAŠLIKOLIKOJESATI	
Rješenje	
Pazi auto! Imam dovoljno vremena. Znaš li koliko je sati?	

Zadatak 8

1HJ.1.3.6.	Osnovna razina
Zadane riječi napiši u niječnome obliku:	
a) imam – _____ b) znam – _____ c) hoću – _____ d) volim – _____ e) jesam – _____	
Rješenje	
a) imam - <u>nemam</u> b) znam - <u>ne znam</u> c) hoću - <u>neću</u> d) volim - <u>ne volim</u> e) jesam - <u>nisam</u>	

Zadatak 9

1HJ.1.3.6.	Osnovna razina
Dopuni rečenicu.	

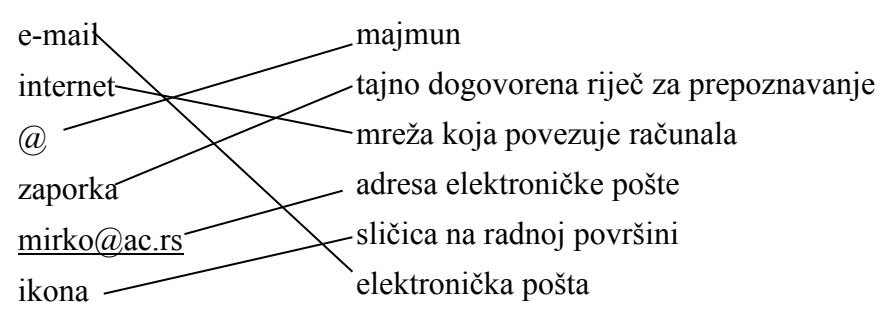
Niječnicu „NE” pišemo _____ s glagolima, a _____ s pridjevima. sastavljeno/nesastavljeno sastavljeno/nesastavljeno
Rješenje
Niječnicu „NE” pišemo <u>nesastavljeno</u> s glagolima, a <u>sastavljeno</u> s pridjevima.

1HJ.1.3.7. Prepoznaje različite vrste medija i izabire medijski sadržaj, sluša zvučne priče, služi se edukativnim digitalnim medijima primjerenima dobi; obrazlaže mišljenje o izabranim medijskim sadržajima.

Zadatak 10

1HJ.1.3.7.	Osnovna razina
Odgovori na pitanja tako što ćeš zaokružiti slova ispred točnoga odgovora.	
1. Koje je književne vrste djelo „Vlak u snijegu”? <ol style="list-style-type: none"> bajka dječji roman igrokaz 	
2. Kojoj vrsti filma pripada film „Vlak u snijegu”? <ol style="list-style-type: none"> dokumentarnome filmu animiranome filmu igranome filmu 	
Rješenje	
1. b) dječji roman 2. c) igranome filmu	

Zadatak 11

1HJ.1.3.7.	Osnovna razina
Poveži pojmove koji znače isto.	
e-mail	majmun
internet	tajno dogovorena riječ za prepoznavanje
@	mreža koja povezuje računala
zaporka	adresa elektroničke pošte
<u>mirko@ac.rs</u>	sličica na radnoj površini
ikona	elektronička pošta
Rješenje	
	

1HJ.1.3.8. S pomoću razlikuje i opisuje kulturni događaj; uz poticaj sudjeluje u kulturnim događajima i izdvaja što mu se sviđa/ne sviđa u svezi s kulturnim događajima, iskazuje svoj doživljaj o kulturnome događaju crtežom, slikom i govorom.

Srednja razina

1HJ.2.3.1. Oblikuje svoje mišljenje i javno ga iznosi; služi se hrvatskim standardnim jezikom; sudjeluje u razgovoru, sluša sugovornika, postavlja pitanja u skladu s vlastitim potrebama, poštuje pravila uljudnoga ophođenja; rabi nove riječi u svakodnevnoj komunikaciji.

Zadatak 12

1HJ.2.3.1.	Srednja razina
Pomno pogledaj dijelove pisma koje je vrabac Živko poslao jagodi. Dijelovi njegova pisma pobrkali su se. Pokušaj ih postaviti na pravo mjesto.	
U grmu do tvoga, čeka tvoj odgovor zaljubljeni Živko.	
Od ranog proljeća gledam u tvoje lijepo lice...	
O, kako si lijepa! Mirisna i blistava!	

Subotica, 9.8.2020.

Draga jagodice!

Šaljem ti pozdrave,
tvoj vrabac Živko!

Ulomak iz teksta *Pismo jagodi*, Anica Kraljević

Rješenje

Subotica, 9. 8. 2020.

Draga jagodice!

Od ranog proljeća
gledam u tvoje lijepo lice...

O, kako si lijepa!
Mirisna i blistava!

U grmu do tvoga,
čeka tvoj odgovor zaljubljeni Živko.

Šaljem ti pozdrave,
tvoj vrabac Živko!

1HJ.2.3.2. Točno intonira izjavnu, upitnu i uskličnu rečenicu; izgovara prototipne i učestale riječi koje su dio aktivnoga riječnika u kojima je glas ije/je/e/i.

Zadatak 13

1HJ.2.3.2.	Srednja razina
Poveži crtom rečenice s njihovim značenjima.	
Želim biti nešto drugo.	Glasno i jasno izražavamo da ne želimo biti ono što smo do sada bili.
Želim biti nešto drugo!	Izražavamo dvojbu, nismo sigurni u svoju želju.
Želim biti nešto drugo?	Izražavamo želju da se želimo promijeniti.
Rješenje	
Želim biti nešto drugo.	Glasno i jasno izražavamo da ne želimo biti ono što smo do sada bili.
Želim biti nešto drugo!	Izražavamo dvojbu, nismo sigurni u svoju želju.
Želim biti nešto drugo?	Izražavamo želju da se želimo promijeniti.

1HJ.2.3.3. Aktivno sluša razne vrste tekstova i izražava svoje mišljenje o pročitanome tekstu, uspoređuje mišljenja i stavove o slušanome tekstu primjereno dobi, oblikuje sažetu poruku slušanoga teksta, izdvaja ključne riječi i glavnu ideju teksta.

Zadatak 14.

1HJ.2.3.3.	Srednja razina
<p>Izdvoji tri ključne riječi iz teksta i napiši ih na crte.</p> <p>Kraljički običaj održava se svake godine na blagdan Duhova (Dova). U ovome običaju sudjeluju djevojčice – kraljice i dječaci – pastiri. Oni od kuće do kuće obilaze dio grada ili sela i pjevaju kraljičke pjesme. Ovaj se običaj i do danas održao u nekim dijelovima Subotice. Vjerovalo se da će onaj tko primi povorku kraljica u svoje dvorište imati mnogo zdravlja, sreće i plodova u sljedećoj godini. Kraljice su dobivale darove od domaćina i na kraju dana ih dijelile među sobom.</p> <p>Ključne riječi:</p> <p>_____</p>	
<p>Rješenje</p> <p>Ključne riječi: <u>kraljice, kraljički običaji, kraljičke pjesme, blagdan Duhovi (Dove)</u> priznaje se svaki od ovih odgovora</p>	

1HJ.2.3.4. Čita tekst s razumijevanjem, tečno kazuje napamet naučene stihove, izdvaja važne podatke iz teksta i opisuje temeljno značenje teksta, prepričava tekst, objašnjava nepoznate riječi na temelju vođena razgovora i zaključivanja na temelju konteksta, s pomoću predstavlja tekst u odgovarajućemu nelinearnom obliku (unosni podatke iz teksta u tablice ili dijagrame, pravi sheme, umne mape...) i stvara novi svršetak.

Zadatak 15.

1HJ.2.3.4.	Srednja razina
<p>Pozorno pročitaj pjesmu te riješi zadatke.</p> <p style="text-align: center;">Osmijeh</p> <p style="text-align: center;">Osmijeh je kao Zeleno svjetlo na semaforu, Kao slatko grožđe na stolu, Kao cika djece u toplome moru; Osmijeh je kao novac iz punog novčanika Za beskućnika, Kao sloboda za uznika: Osmijeh je poput kruha</p>	

Za gladna čovjeka.

Smiješiti se,
To nije posao lak.
Ti svojim osmijehom svijetliš
I razgoniš mrak.

Tvoj osmijeh je uvijek za druge
I samo za druge ga nosiš...
I, upamti dobro.
Što više ga trošiš,
Još više potom
Tvoje srce puni životom.

Imati osmijeh na licu,
To ti je kao
Hodati s vrećom
I sve oko sebe
Darivati srećom.

Osmijeh je kao najljepši cvijet
Za voljeno biće.
Iz osmijeha
Mijenja se svijet
I bolji niće.

Božidar Prosenjak

1. U pjesmi *Osmijeh* sve su mi riječi poznate. DA NE (zaokruži)
2. Objasni značenje riječi *potom*.

Rješenje

1. Ne boduje se.
2. Potom – nakon toga, zatim, poslije.

Zadatak 16.

1HJ.2.3.4.

Srednja

	razina								
<p>Pročitaj ulomak iz domaće lektire <i>Družba Pere Kvržice</i> Mate Lovraka te pronađi značenja izraza.</p> <p>Kad su ostavili mlin, Šilo se napolju sjeti Mede, kako je ostao sam ležati na travi. Pero bježi preko polja, i najednom mu se pričini, kao da pred očima vidi Medu, kako se bolestan diže, a sam je, nema blizu nikoga svoga. Šilo osjeti da ga je zabolo oko srca. Pero isto tako. I jednom i drugom kao da se orosilo oko. Stali su i pogledali se. Okrenuli se i kao strijele pojurili natrag u mlin. Za njima potrči i Milo dijete.</p> <p>Crtom poveži značenje izraza.</p> <table> <tr> <td>zabolo ga je oko srca</td> <td>pojavile su se suze</td> </tr> <tr> <td>orosilo se oko</td> <td>osjetio je tugu</td> </tr> <tr> <td>pojurili kao strijele</td> <td>u mislima je vidio Medu</td> </tr> <tr> <td>pred očima vidi Medu</td> <td>brzo su trčali</td> </tr> </table>	zabolo ga je oko srca	pojavile su se suze	orosilo se oko	osjetio je tugu	pojurili kao strijele	u mislima je vidio Medu	pred očima vidi Medu	brzo su trčali	
zabolo ga je oko srca	pojavile su se suze								
orosilo se oko	osjetio je tugu								
pojurili kao strijele	u mislima je vidio Medu								
pred očima vidi Medu	brzo su trčali								
Rješenje									
<table> <tr> <td>zabolo ga je oko srca</td> <td>pojavile su se suze</td> </tr> <tr> <td>orosilo se oko</td> <td>osjetio je tugu</td> </tr> <tr> <td>pojurili kao strijele</td> <td>u mislima je vidio Medu</td> </tr> <tr> <td>pred očima vidi Medu</td> <td>brzo su trčali</td> </tr> </table>	zabolo ga je oko srca	pojavile su se suze	orosilo se oko	osjetio je tugu	pojurili kao strijele	u mislima je vidio Medu	pred očima vidi Medu	brzo su trčali	
zabolo ga je oko srca	pojavile su se suze								
orosilo se oko	osjetio je tugu								
pojurili kao strijele	u mislima je vidio Medu								
pred očima vidi Medu	brzo su trčali								

Zadatak 17.

1HJ.2.3.4.	Srednja razina
<p>Ovo je sadržaj (kazalo) knjige <i>Pokus i za djecu</i>. Pročitaj ga i riješi zadatke.</p> <p>1. VODA</p> <p>Kako istražiti gustoću vode3</p> <p>Kako postići da predmeti plutaju5</p> <p>Što najbolje topi led7</p> <p>2. ZRAK</p> <p>Kako napuhati balon s pomoću kvasca10</p> <p>Koliko gori svijeća u zatvorenoj boci12</p> <p>Topli zrak treba više prostora14</p> <p>1. Ako želiš napraviti pokus u kojem ćeš saznati kako predmeti plutaju, u kojemu poglavlju knjige možeš pronaći informacije o tome? (Zaokruži točan odgovor.)</p> <p>a) 1. VODA</p> <p>b) 2. ZRAK</p>	

2. Balon ćeš naučiti napuhati ako pročitaš pokus na _____ stranici knjige. (Upiši pravilno broj stranice na crtu.)

Rješenje

1. a)

2. 10. ili desetoj

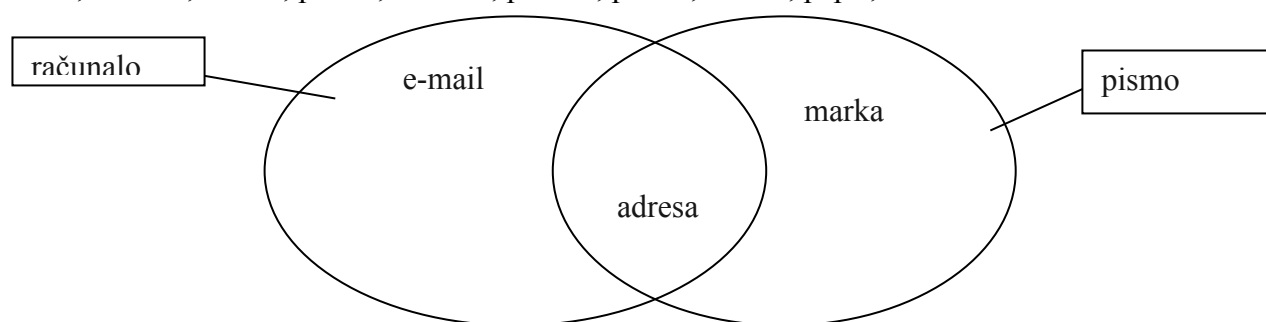
Zadatak 18.

1HJ.2.3.4.

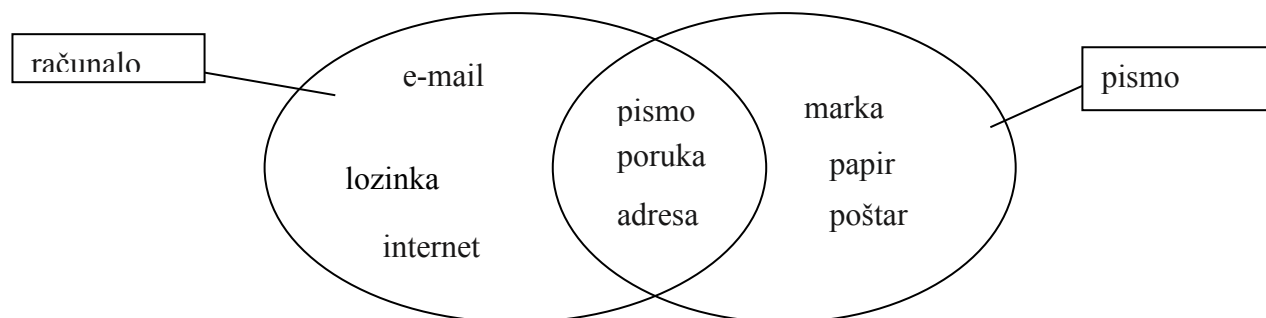
Srednja
razina

U Vennov dijagram upiši navedene riječi tako što ćeš u polje gdje se preklapaju krugovi upisati sličnosti između računala i pisma, a u poljima gdje se krugovi ne preklapaju upisati osobitosti računala s jedne strane, a pisma sa druge. Riječi koje su crvenom bojom već smo uvrstili u Vennov dijagram da bismo ti malo pomogli.

adresa, lozinka, marka, poštar, internet, poruka, pismo, e-mail, papir, internet

Rješenje

1HJ.2.3.5. Piše čitljivo tekstove jednostavnih struktura u skladu sa svrhom i primateljem; piše prema predlošcima (kompozicijski plan) o predmetu, slici ili izvornoj stvarnosti.

1HJ.2.3.6. Primjenjuje pravopisnu normu u pisanju imena časopisa, knjiga, institucija, ulica, trgova, mjesta, država, posvojnih pridjeva; pravilno rabi navodnike; provjerava slovopisnu čitljivost u pisanju, prepoznaje i ispravlja pogreške u tekstu, rastavlja riječi na slogove na kraju

retka, prepoznaje i rabi pravopisni znak spojnicu, upotrebljava oznake za mjerne jedinice, piše dvotočku i zarez u nabranjanju; pravilno rabi u pisanju skupove *ije/je/e/i*.

Zadatak 19.

1HJ.2.3.6.	Srednja razina
Prepiši pisanim slovima zadane rečenice pazeći na pisanje velikoga slova, zarez, dvotočja i navodnika.	
<ul style="list-style-type: none"> a) pročitati ću priče iz davnine hrvatske književnice ivane brlić-mažuranić b) ona je rođena u ogulinu umrla u zagrebu a dugo je živjela u slavonsiji u slavonskom brodu gradu na rijeci savi c) poznavala je sljedeće jezike francuski njemački engleski i ruski jezik d) nazvana je hrvatskim andersenom i dva puta bila predložena za nobelovu nagradu e) bila je prva žena članica hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 	
Rješenje	
<ul style="list-style-type: none"> a) Pročitat ću „Priče iz davnine” hrvatske književnice Ivane Brlić-Mažuranić. b) Ona je rođena u Ogulinu, umrla u Zagrebu, a dugo je živjela u Slavoniji u Slavonskom Brodu, gradu na rijeci Savi. c) Poznavala je sljedeće jezike: francuski, njemački, engleski i ruski jezik. d) Nazvana je hrvatskim Andersenom i dva puta bila predložena za Nobelovu nagradu. e) Bila je prva žena članica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. 	

Zadatak 20.

1HJ.2.3.6.	Srednja razina
Pozorno pročitaj tekst. Na crtama nedostaje skupina <i>ije</i> ili <i>je</i> , upiši ih.	
Nedjelja	
Kad svane ned____ljno jutro Ana i Marija pojure na livadu. Pozdrave male ptice u gn____zdu, na grančici procv____tale trešnje, omirišu cv____tiće. Zatim dotrče do kuće gdje ih dočeka mirisni doručak. Mama je na stol stavila cašu sa cv____ćem i sv____ćnjak sa sv____ćom. Miriše bakina pogača mirisnog t____sta. Za vr____me doručka c____la je obitelj na okupu. Zato d____vojčice vole ned____lju.	
Rješenje	
Nedjelja	
Kad svane ned <u>jel</u> ljno jutro Ana i Marija pojure na livadu. Pozdrave male ptice u <u>gn</u> ijezdu, na grančici procv <u>jet</u> ale trešnje, omirišu cv <u>jet</u> tiće. Zatim dotrče do kuće gdje ih dočeka mirisni doručak. Mama je na stol stavila cašu sa cv <u>ije</u> ćem i sv <u>ije</u> ćnjak sa sv <u>ije</u> ćom. Miriše bakina pogača mirisnog <u>tije</u> sta. Za vr <u>ije</u> me doručka <u>cije</u> la je obitelj na okupu. Zato <u>dije</u> voyčice vole ned <u>jel</u> lju.	

1HJ.2.3.7. Razlikuje različite vrste medija, opisuje medijske sadržaje, prepričava kratku filmsku priču logičnim slijedom nakon gledanja filma, razlikuje glavne i sporedne likove.

1.HJ.2.3.8. Aktivno sudjeluje u kulturnim događajima, nakon posjeta vodi smislen razgovor s drugim sudionicima, izdvaja što mu se sviđa/ne sviđa u svezi s kulturnim događajem te obrazlaže svoje mišljenje, iskazuje svoj doživljaj nakon kulturnoga događanja crtežom, slikom, govorom ili kratkim tekstom.

Napredna razina

1HJ.3.3.1. Ima izgrađenu komunikacijsku kulturu primjerenu svojoj dobi; razlikuje različite svrhe govorenja; organizira svoj govor prema jednostavnoj strukturi: uvod, središnji dio, zaključak; služi se novim riječima u skladu s temom govora i komunikacijskom situacijom.

1HJ.3.3.2. Kazuje misli ili tekst prirodno, poštujući rečenični naglasak, intonaciju te ostale vrednote govorenoga jezika.

Zadatak 21

1HJ.3.3.2.	Napredna razina
U rečenicama su podebljane riječi koje treba naglašeno izgovoriti. Spoji rečenice s odgovarajućim značenjem.	
<p>Marija glasno svira.</p> <p>Marija glasno svira.</p> <p>Marija glasno svira.</p>	<p>Marija glasno svira, a ne radi nešto drugo.</p> <p>Marija glasno svira, a ne netko drugi.</p> <p>Marija glasno svira, a ne tiho.</p>
Rješenje	
<p>Marija glasno svira. — Marija glasno svira, a ne radi nešto drugo.</p> <p>Marija glasno svira. — Marija glasno svira, a ne netko drugi.</p> <p>Marija glasno svira. — Marija glasno svira, a ne tiho.</p>	

1HJ.3.3.3. Aktivno sluša; izdvaja potrebne činjenice, podatke i važne pojedinosti iz slušanoga teksta, izvodi složenije zaključke; oblikuje vezani tekst o slušanome tekstu; iskazuje svoje mišljenje i stavove u svezi s tekstom, te ih potkrepljuje dokazima iz teksta; razlikuje različita gledišta zastupljena u informativnome tekstu.

Zadatak 22.

1HJ.3.3.3.	Napredna
------------	----------

1. Zadatak

Pročitaj tekst o Suncu. Zatim riješi zadatak.

Sunce

Sunce je najbliža zvijezda Zemlji, udaljeno oko 150 milijuna kilometara. U usporedbi s nekim drugim zvijezdama prilično je maleno i nezatno. U usporedbi s našim planetom veoma je veliko. Promjer mu je oko 1 392 000 kilometara. To je preko 109 puta više od promjera Zemlje. Teže je od zemlje 333 000 puta. Sunce nas opskrbljuje toplinom i svjetlošću potrebnom za život.

Središte Sunca krajnje je vruće. Tako je vruće da bi se svaki predmet sa Zemlje na njemu u trenu otopio. Temperatura mu je 14 000 000 °C. Temperatura zemaljske površine obično ne prelazi 50 °C.

(Iz Dječje naučne enciklopedije)

1. Kakav je ovaj opis Sunca? Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

- a) stvaran
- b) slikovit

2. Izdvoj tri pojedinosti po kojima si to zaključio/zaključila.

Rješenje

1. a)

2.

- najbliža zvijezda Zemlji.
- udaljeno oko 150 milijuna kilometara.
- promjer mu je oko 1 392 000 kilometara.

1HJ.3.3.4. Izražajno čita tekst i tečno i izražajno kazuje napamet naučene stihove; čita tekst u razne svrhe primjerene svojoj dobi i jezičnomu razvoju; preoblikuje pročitani književni tekst: stvara novi svršetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, sudjeluje u priči i sl.; predstavlja tekst u odgovarajućoj nelinearnoj formi.

1HJ.3.3.5. Samostalno oblikuje i piše sastavak prema zadanoj ili slobodno odabranoj temi prema raznim modelima vođenoga pisanja, piše bilješke, raščlanjuje i prosuđuje vlastiti tekst prema zadanim kriterijima.

1HJ.3.3.6. Dosljedno primjenjuje pravopisnu normu (predviđenu školskim programom).

Zadatak 23.

1HJ.3.3.6.	Napredna razina	
<p>Rasporedi zadane riječi tako da ih napišeš kao kratice u odgovarajuće stupce: metar, učenik, sat, razred, Republika Hrvatska, na primjer, Hrvatsko narodno kazalište, stranica, litra, gram, minuta, i tako dalje, Zagrebački velesajam, kilometar, Ujedinjeni narodi, to jest, Republika Srbija, tona, milimetar, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, školska godina, broj, Školska knjiga, industrija nafte.</p>		
OPĆE KRATICE	OZNAKE ZA MJERNE JEDINICE	POKRATE

Rješenje

OPĆE KRATICE	OZNAKE ZA MJERNE JEDINICE	POKRATE
uč.	m	RH
r.	h	HNK
npr.	l	ZV
str.	g	UN
itd.	min	RS
tj.	km	INA
šk. g. / šk. god.	t	HAZU
br.	mm	ŠK

Zadatak 24

1HJ.3.3.6.	Napredna razina
<p>Prepiši rečenice pisanim slovima. Pazi na uporabu velikoga početnog slova.</p>	
<p>1. MARKO IDE U ČETVRTI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE MATO LOVRAK KOJA SE NALAZI U ULICI KRALJA TOMISLAVA.</p> <p>_____</p>	
<p>2. TATA JE MARKU POKAZAO ZVIJEZDU SJEVERNJAČU I VELIKA KOLA.</p> <p>_____</p>	
<p>3. LIDIJA VOLI SVOJ ISTARSKI KRAJ.</p> <p>_____</p>	
<p>4. NA NOGOMETNOJ UTAKMICI SUDJELOVAT ĆE ZAGREPČANI ALI I</p>	

IGRAČI IZ DRUGIH DRŽAVA: AUSTRALCI, MAĐARI I TALIJANI.

5. VOLIM SUDJELOVATI NA DUŽIJANCI.

6. POSJETILA SAM BROD NA KUPI.

Rješenje

1. Marko ide u četvrti razred Osnovne škole „Mato Lovrak“ koja se nalazi u Ulici kralja Tomislava.
2. Tata je Marku pokazao zvijezdu Sjevernjaču i Mala kola.
3. Lidija voli svoj istarski kraj.
4. Na nogometnoj utakmici sudjelovat će Zagrepčani, ali i igrači iz drugih država: Australci, Mađari i Talijani.
5. Volim sudjelovati na Dužijanci.
6. Posjetila sam Brod na Kupu.

Zadatak 25.

1HJ.3.3.6.	Napredna razina
<p>Dopuni rečenice pravilnim riječima:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vrijeme može _____. istjecati/ isticati2. _____ se može zastava. istjecati/ isticati3. Plivači se mogu _____. natjecati/ naticati4. _____ se mogu natikače na noge. natjecati/ naticati5. Rijeka može _____ u more. utjecati/ uticati6. _____ se može konac u iglu. utjecati/ uticati	
<p>Rješenje</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vrijeme može istjecati.2. Isticati se može zastava.3. Plivači se mogu natjecati.4. Naticati se mogu natikače na noge.	

5. Rijeka može **utjecati** u more.
6. **Uticati** se može konac u iglu.

1HJ.3.3.7. Zamjećuje sličnosti i razlike između književnoga djela, kazališne predstave i filma nastalih prema književnome djelu, samostalno i redovito čita tekstove u književnim i zabavno-poučnim časopisima za djecu.

1.HJ.3.3.8. Iznosi svoja zapažanja, stavove, misli i osjećaje nakon posjeta kulturnomu događaju potkrepljujući ih odgovarajućim primjerima.

3. Primjena obrazovnih standarda u nastavnome procesu – planiranju, izvođenju nastave i vrednovanju postignuća učenika

Planiranje i realizaciju standarda učeničkih postignuća nužno je uskladiti sa sadržajima programa nastave i učenja kao i s udžbenicima namijenjenima učenju hrvatskoga jezika koji su u uporabi od prvoga do četvrtoga razreda.

Prvi su koraci u tome nastojanju učinjeni. Izrađeni su novi programi nastave i učenja, koji omogućavaju adekvatno planiranje i ostvarivanja ishoda predmeta na određenim sadržajima (obveznim i izbornim) na godišnjoj i mjesečnoj razini. Osigurani su novi, suvremeni udžbenici za učenje hrvatskoga jezika i pristup digitalnim sadržajima na platformi za učenje (e-sfera).

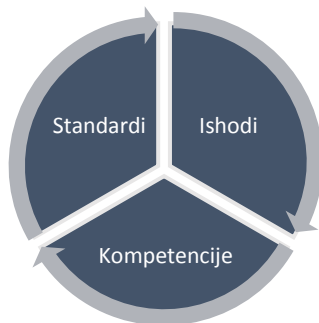
U tome smislu važno je imati na umu sljedeće: pri planiranju poželjno je povezivati sadržaje područja Jezik, Književnost i Jezična i medijska kultura unutar predmeta kada god je to moguće. Tako koncipirana nastava doprinosi ostvarivanju načela svjesne aktivnosti učenika, jedinstva teorije i prakse i racionalizacije i ekonomičnosti. Uz načelo znanstvenosti i odgojnosti, koje ukazuje na kontinuirano djelovanje nastavnoga procesa na temeljima struke i moralnoga razvoja učenikove osobnosti, naglašavaju se estetske i etičke sastavnice predmeta Hrvatski jezik.

Da bi se nastava postavila kao istraživačka i stvaralačka, potrebno je udovoljiti i načelu individualizacije i diferencijacije koje u prvi plan stavljaju svakoga pojedinačnog učenika i njegove sposobnosti (na nekom od predviđenih razina učeničkih postignuća). To znači da jedan učenik ne mora pokazati iste sposobnosti, znanja i vještine iz svih triju predmetnih područja (Jezika, Književnosti i Jezične i medijske kulture), ali upravo će se međusobnim funkcionalnim povezivanjem sadržaja predmeta učenik poticati da što bolje i produktivnije razumije i primjenjuje naučeno gradivo u cijelosti.

Predviđeni opisi učeničkih postignuća mogu se, pri planiranju, detaljno povezivati s temama iz jezika, gramatike i književnosti, a prije svega sa školskom lektinom (obveznom, izbornom, dopunskom) i sekundarnom literaturom (npr. dječji časopis, enciklopedija, ...). Uz poticanje razvoja učeničkih kompetencija u usmenome i pisanome izražavanju, nastavnik će u obzir uzimati i međupredmetne kompetencije i usklađivati planiranje nastavnih sadržaja iz Hrvatskoga jezika i književnosti sa sadržajem drugih predmeta, kad god je to svrhovito.

Pri planiranju, jedan isti standard (ili njegov dio) aktivirat će se više puta tijekom školske godine, svaki put uz drugu nastavnu jединicu. Takvo postupanje osigurava dosezanje sve više i više razine pojedinačnih učeničkih postignuća, a učenička znanja, vještine i sposobnosti neprestano se promatraju iz novih perspektiva, utvrđuju, proširuju i usustavljaju ubrzanim tijekom.

Tijekom realizacije nastavnoga procesa putem ostvarivanja ishoda¹ učenici stječu kompetencije² koje vode ostvarivanju standarda³.

Ishodi učenja predstavljaju operacionalizaciju kompetencija pomoću aktivnosti koje su vidljive i mjerljive, a trebaju biti praćeni prikladnim kriterijima vrednovanja prema kojima se može ustvrditi jesu li oni ostvareni i u kojoj mjeri.

Preporučuje se pristup poučavanju koji podrazumijeva da se planiranje započne s jasnom slikom o onome što će učenik biti u stanju učiniti nakon realizirane određene teme/cjeline/nastavne

¹Ishod – očekivani rezultat procesa učenja, jasan i precizan iskaz o tome što učenik treba znati, uraditi, vrijednosno procijeniti po završetku procesa učenja.

²Kompetencija – omogućuje pojedincu aktivnu primjenu naučenoga, djelovanje u novim nepoznatim situacijama, tj. rješavanje problema.

³Standardi – standardizirana znanja, vještine i kompetencije koje učenici trebaju razviti u predsvučilišnome obrazovanju.

jedinice predviđene programom nastave i učenja, potom odabir metoda poučavanja i učenja, realizacija predviđenoga i na kraju pristupa se provjeri naučenoga kako bi se utvrdilo je li učenje dovelo do željenih promjena u znanju, vještinama i uvjerenjima.

Nastava treba predstavljati proces u kojemu su aktivni i učenici i nastavnici. Najčešće se ta aktivnost očituje u vidu zajedničkoga rada, koji može trajati jedan nastavni sat, jedan dan, jedan tjedan ili cijelu školsku godinu. Učenje i poučavanje iznimno je složen proces koji traži temeljito planiranje, pripremu i raznovrsne aktivnosti svih subjekata. Za nastavne aktivnosti pripremaju se i učenici i nastavnici. Tijekom zajedničkoga rada svaki subjekt ima određene zadatke, a učinjeno/naučeno/stvoreno podliježe vrednovanju. Preporuka je da nastavnici i učenici zajednički procjenjuju uspješnost i kvalitetu zajedničkoga rada. Te procjene koriste se za reguliranje procesa i učenja, odnosno traženje optimalnih rješenja uz koje će svaki subjekt postizati zadovoljavajuće rezultate odnosno dosegnuti optimalnu razinu vlastite samoostvarenosti (autoaktualizaciju).

Vrednovanje rada podrazumijeva i provjeru ostvarenosti ishoda. Načini provjere mnogobrojni su. Osim tradicionalnih načina ocjenjivanja (usmeno ispitivanje, pisani zadatci, testovi) trebalo bi rabiti i sljedeće načine ocjenjivanja kao što su: ocjenjivanje rada na projektu, ocjenjivanje doprinosa učenika za vrijeme rada u skupini, učenička dokumentacija, ocjenjivanje pisanih radova učenika ili kreativnih zadataka na određenu temu, ocjenjivanje specifičnih komunikacijskih ili radnih vještina, ocjenjivanje iznesenih stavova itd. Važno je osigurati da izabrane metode provjere znanja na odgovarajući način procjenjuju ostvarenje ishoda učenja. Kriteriji ocjenjivanja definiraju vrstu ishoda učenja i razinu njihova postignuća za svaku pojedinu ocjenu.

U izboru načina provjere naučenoga i formuliranju kriterija ocjenjivanja, kao i kod definiranja ishoda učenja može pomoći Bloomova taksonomija, a svakako je potrebno konzultirati i aktualni *Pravilnik o ocjenjivanju učenika u osnovnome obrazovanju i odgoju*.

4. Literatura

- Anić, Vladimir i dr. 2004. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. EPH/Novi liber. Zagreb
- Anić, Vladimir. 2009. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Novi liber. Zagreb.
- Bagić, Krešimir. 2012. *Rječnik stilskih figura*. Školska knjiga. Zagreb.
- Barić, Eugenija i dr. 2005. *Hrvatska gramatika*. Školska knjiga. Zagreb.
- Frančić, Anđela; Hudaček, Lana; Mihaljević, Milica. 2005. *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
- Gudelj-Velaga, Zdenka. 1990. *Nastava stvaralačke pismenosti*. Školska knjiga. Zagreb.
- Ham, Sanda i dr. 2014. *Hrvatski jezični savjeti*. Školska knjiga. Zagreb.
- Ham, Sanda. 2017. *Školska gramatika hrvatskoga jezika*. Školska knjiga. Zagreb.
- Hrvatski pravopis*. 2013. Ur. Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Jakobson, Roman. 2008. *O jeziku*. Disput. Zagreb.
- Jezik, književnost i mediji u nastavi hrvatskoga jezika*. 2008. Ur. Češi, Marijana; Barbaroša-Šikić, Mirela. Agencija za odgoj i obrazovanje; Naklada Slap. Zagreb; Jastrebarsko.
- Matijević, Milan. 2010. *Između didaktike nastave usmjerene na učenika i kurikulumske teorije. Zbornik radova Četvrtog kongresa matematike*. Hrvatsko matematičko društvo i Školska knjiga. Zagreb.
- Menac, Antica; Fink-Arsovski, Željka; Venturin, Radomir. 2003. *Hrvatski frazeološki rječnik*. Naklada Ljevak. Zagreb.
- Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik – prijedlog*. 2016. Skupina autora. Zagreb.
- Šarić, Ljiljana. 2010. *Rječnik sinonima hrvatskoga jezika*. Naklada Jesenski i Turk. Zagreb.
- Solar, Milivoj. 2005. *Teorija književnosti*. Školska knjiga. Zagreb.
- Trask, Robert Lawrence. 2005. *Temeljni lingvistički pojmovi*. Školska knjiga. Zagreb.
- Visinko, Karol. 2010. *Jezično izražavanje u nastavi hrvatskog jezika*. Školska knjiga. Zagreb.

Članovi radne skupine za izradbu priručnika:

1. Verica Farkaš, profesorica razredne nastave
2. Sanja Dulić, profesorica razredne nastave
3. Margareta Uršal, diplomirana pedagoginja

Lektor:

Sanjin Ivašić, profesor hrvatskoga jezika i književnosti

Recenzent i korektor:

dr. sc. Tomislav Čužić, lektor za hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Novom Sadu